

Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzat

Napraforgó Egyesített Óvoda

OM azonosító: 034 388

✉ 1084 Bp. Tolnai Lajos u. 7-9.

☎: 210-0086; fax.: 210-0086

E-mail: egyesített.jvovoda@gmail.com

www.tolnai-ovoda.hu

Napraforgó Egyesített Óvoda

Pedagógiai Programja

rövidített neve: **NEÓ PP**

Készítette:

A Napraforgó Egyesített Óvoda és tagóvodáinak nevelőtestülete, a vezetőség közreműködésével.

A dokumentum érvényessége: 2015. október 15.

Jóváhagyta: az óvoda nevelőtestülete 2015. október 14.-én

Előzetes véleményezési jogot gyakorolt az óvoda Szülői Szervezete.

/Egyesített Óv.SzSz.

Tartalom:

Bevezetés:	3. oldal
I. Fejezet	
1. Az óvodánk paraméterei	5. oldal
2. Szervezeti felépítés	6. oldal
3. Az intézmény bemutatása	7. oldal
II. Fejezet	
1. Óvodakép	10. oldal
2. Gyerekkép	11. oldal
3. Óvodapedagógus képünk	12. oldal
4. Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere	15. oldal
4.1. Nevelési alapelveink	16. oldal
4.2. Nevelési feladataink	20. oldal
4.3. A gyermeki tevékenységek formái	24. oldal
4.4. A nevelés alapvető tartalma	29. oldal
4.5. Az óvodai élet tevékenység formái	39. oldal
4.6. Kapcsolatok más rendszerekkel	51. oldal
4.7. A tervezés, mérés értékelés folyamata	53. oldal
III. Fejezet	
Sajátos alap feladatok, egyéb szolgáltatások	54. oldal
1. Gyermekvédelem az óvodában	54. oldal
2. Felzárkóztatás	55. oldal
3. Kiemelt figyelmet érdemlő gyermek integrálása	56. oldal
4. Logopédiai foglalkozás	57. oldal
5. Etnikai kisebbség nevelésével összefüggő feladatok	57. oldal
6. Erdei óvoda	58. oldal
Legitimációs záradék	59. oldal
Irodalom jegyzék.....	61. oldal
Az intézmények pedagógiai munkájának sajátosságai	1. sz. melléklet 62. oldal
Intézményünk Pedagógiai sajátosságainak bemutatása röviden	2. sz. melléklet 64. oldal
Az óvodai kompetenciák értelmezése	3. sz. melléklet ... oldal
Indikátorok óvodai értelmezése	4. sz. melléklet oldal
Helyi óvodai integrációs program /IPR/	1. sz. függelék oldal

Bevezetés:

A pedagógiai program (NEÓ PP) az egyesített óvoda pedagógiai munkájának szabályzata, szakmai dokumentuma. Elfogadása után a benne foglaltak kötelező érvényűek valamennyi pedagógusra, és a pedagógiai munkát segítő közalkalmazottakra.

A pedagógiai program az intézmény által kidolgozott és elfogadott szabályzatok és dokumentációk hierarchiájának élén áll, jogszerűségi kritérium, hogy a többi intézményi dokumentummal koegzisztens¹ legyen, és az alapító okirattal egyezzen.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvodában a nevelő-oktató munka pedagógiai program szerint folyik. 2013. szeptember 1.-től a PP-t a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A PP azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése is szükséges.

Az Nkt. 1. § (1) bekezdése szerint **az óvoda a köznevelés része**, ahol, feladat elősegíteni a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ez által erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a közérdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás. Mindezt államilag garantáltan, anyagi ellenszolgáltatás nélkül.

Nkt. 4.§ (13) **Az óvoda kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés**, továbbá a *kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő* - sajátos nevelési igényű (SNI) - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTM), és a kiemelten tehetséges gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése. A köznevelés középpontjában a gyermek, a pedagógus és a szülő áll, akiknek kötelezései és jogai egységet alkotnak.

A PP törvényi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.), Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

¹ Együttes létezés (térben és időben)

- 149/1997. (IX: 10.) kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról

A NEÓ PP tartalmazza (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján):

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet, a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltakra.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kulcs szavai:

- hátránycsökkentés, - esélyteremtés, - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek,
- előítélet mentesség, - családi nevelés elsődlegessége, - erkölcsi nevelés,
- funkcióteljesítés közben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés feltételei,
- nemzetiséghez tartozó gyermekek,
- *nevelőmunka* középpontjában a gyermek áll, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény a gyermek,
- a környezettudatos magatartás megalapozása, - annak elfogadása, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól, stb.

A Napraforgó Egyesített Óvoda és tagóvodái részére is meghatározóak a fenti fogalmak, a kialakításukkal, megvalósításukkal járó feladatok ellátása.

A józsefvárosi óvodákat igénybe vevő családok számára is fontos, hogy gyermekeik biztonságban legyenek, szeressenek az adott óvodába járni, mindeközben a lehető legnagyobb gondoskodásban, odafigyelésben részesüljenek.

Ennek érdekében a Pedagógiai Programunk (NEÓ PP) irányt mutat a kerület valamennyi óvodapedagógusának. Szándékunk, hogy minden gyermek „egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.”, szem előtt tartva a „a gyermek mindenekfelett álló érdekeit”. Mindezt széleskörű pedagógiai felkészültséggel igyekszünk biztosítani.

Intézményeink nevelőközössége szélsőségektől mentes pedagógiai nézeteikkel, helyes értékrendjükkel, és előnyös különbözőségük megtartásával színesítik Józsefváros óvodaképét, amelyben a nevelés minden résztvevője fontos és megbecsült!

I. Fejezet

A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg.

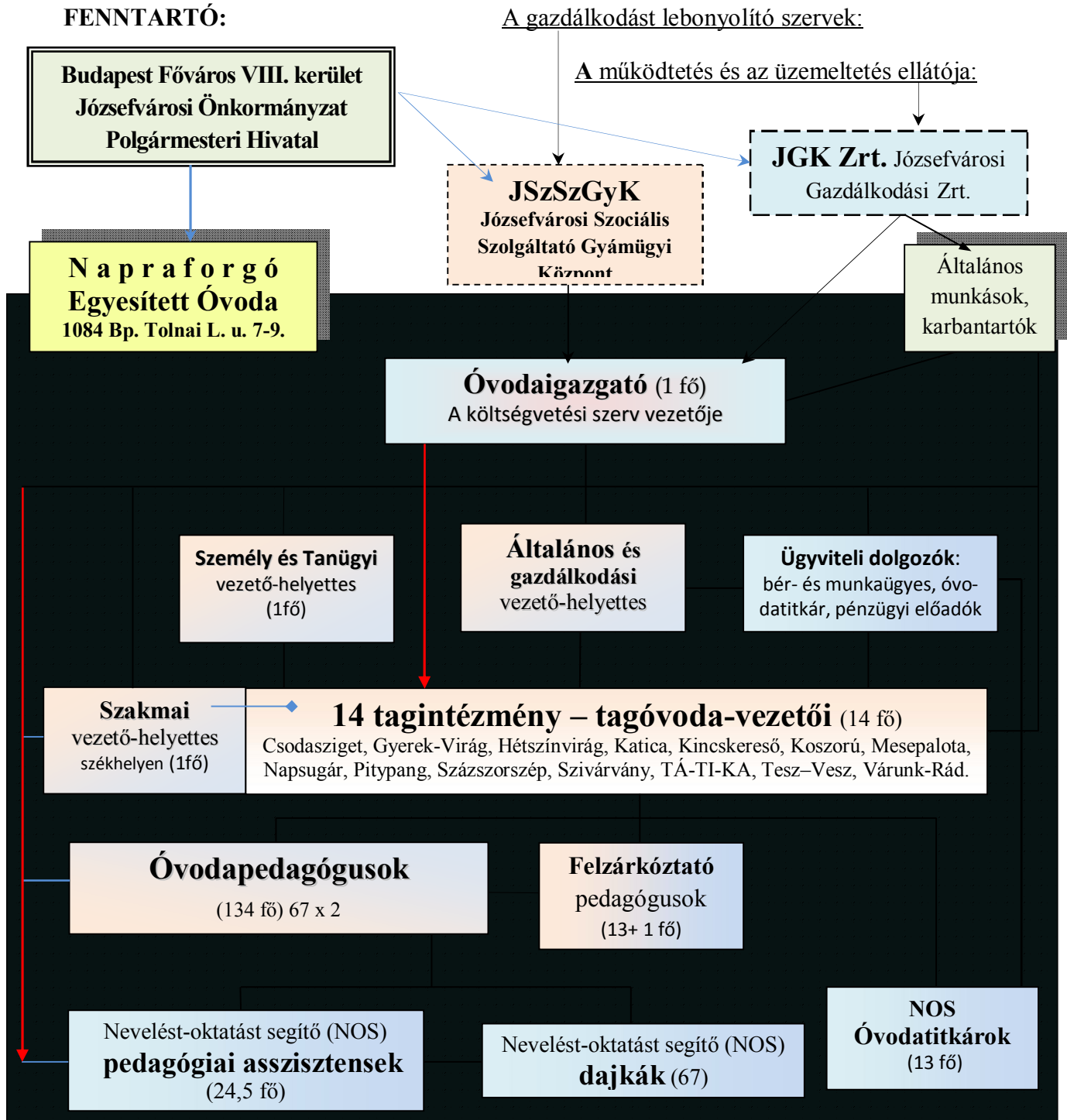
Az egyesített óvoda paramétereit:

1. Alap adatok:

Az óvoda neve:	<i>Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzat Napraforgó Egyesített Óvoda</i>		
Az óvoda címe:	1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9.		
telefonszáma:	210-0086; fax.: 210-0086		
e-mail cím:	egyesített.jvovoda@gmail.com		
honlap címe:	www.tolnai-ovoda.hu		
OM azonosítója:	034 388		
Az óvoda fenntartójának neve:	Józsefvárosi Önkormányzat		
Az óvoda fenntartójának címe:	Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal 1082 Budapest, Baross u. 63-67.		
Az intézményvezető neve:	dr. Tárnokiné Joó Ildikó - óvodaigazgató		
Alapító okirat szám:	20150801/A/1		
Tagintézmények száma:	14		
Óvodai csoportok száma:	67		
Felvehető maximális gyermeklétszám:	1654		
Törzskönyvi azonosító szám:	832540		
Pedagógus: 164 fő ebből	- óvodaigazgató	1 fő kötött munkaidő:	6 óra / hét
	- vezető-helyettes	3 fő kötött munkaidő:	14 óra / hét
- tagóvoda-vezető		6 fő kötött munkaidő:	14 óra / hét / 5-6 csoport
- tagóvoda-vezető		8 fő kötött munkaidő:	15 óra / hét / 3-4 csoport
- csoportos óvodapedagógus	134 fő kötött munkaidő:		32 óra / hét
- felzárkóztató ped.	13 fő kötött munkaidő:		32 óra / hét
NOS: / - logopédus		1 fő kötött munkaidő:	24 óra / hét
— Pedagógiai asszisztens:	24,5 fő	óraszám: 40 óra / hét	20 óra / hét
— Dajka:	67 fő	óraszám: 40 óra / hét	
— Óvodatitkár:	14 fő	óraszám: 40 óra / hét	
— NEÓ titkárság	3 fő	óraszám: 40 óra / hét	
Összes közalkalmazott száma:	274,5 fő		

2. Az intézmény szervezeti felépítése:

SZERVEZETI FELÉPÍTÉS

Óvodaigazgatóság = óvodaigazgató, helyettesek, ügyviteli dolgozók
Vezetőség = óvodaigazgató, helyettesek, tagóvoda-vezetők

3. Az intézmény bemutatása

A józsefvárosi önkormányzat fenntartásában működő *Napraforgó Egyesített Óvoda* és *14 tagóvodája*, a jelenlegi szervezeti struktúrában 2015. augusztus 01-től kezdődően működik. Ebben a felállásban az intézmények magas színvonalú, hatékony és törvényes működését az óvodaigazgatóság koordinálja, biztosítva ezzel a Józsefváros területén élő családok a óvodáskorú gyermekeinek intézményes ellátását.

Pedagógiai programunk is hangsúlyozza azokat az értékeket, melyek eddig is jellemezték a tagóvodák nevelő-oktató munkáját. Továbbra is lehetőséget adva az adott nevelőtestületek a helyi hagyományok, értékes különbözőségek, sajátosságok megvalósítását, alkalmazását.

3.1. Személyi feltételei:

< Pedagógus: 164 fő ebből - óvodaigazgató - vezető-helyettesek - tagóvoda-vezetők
- csoportos óvónők - felzárkóztató pedagógusok, - logopédus

< Nevelési-oktató munkát segítők (NOS): - pedagógiai asszisztens, - dajkák
- óvodatitkárok

< NEÓ titkárság

Létszámuk a működtetett csoportok számának függvényében², a törvényi előírásnak megfelelően alakul.

Kerületünk Önkormányzata önként vállalt feladatként finanszírozza a felzárkóztató pedagógusokat, a logopédust, és a 100 gyermek alatti tagóvodákban az óvodatitkárokat.

Munkájukat valamennyien a hatályos Mtv³., Kjt., az Nkt., ezek végrehajtási utasításai, valamint az intézmény SZMSZ-e, Házi rendje, NEÓ PP-je, és Munkaterve alapján, valamint a személyre szóló munkaköri leírásuk szerint látják el.

1. Óvodavezető (óvodaigazgató):

Az önálló intézményként működő **köznevelési intézmény** élén óvodavezető (óvodaigazgató) áll, feladatait a törvények által előírt szabályok, illetve a fenntartó által készített munkaköri leírás alapján végzi.

A költségvetési szerv vezetője egyszemélyi felelőse az egyesített óvoda, és tagóvodái szakaszerű, törvényes, és gazdaságos működéséért. Dönt az intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály nem utal más hatáskörébe.

Munkaideje felhasználását és beosztását, a foglalkozások (heti hat óra) megtartásának kötelezettségén kívül maga jogosult meghatározni. **Nkt. 69. § (5)**

Az egyesített óvoda vezetőjének kiemelt feladata a fenntartó elvárásainak értelmében, hogy az átszervezés után szervezettebb, hatékonyabb és korszerűbb legyen az óvodákban folyó munka. Az önkormányzat felé a kapcsolattartás, az adminisztráció leegyszerűsödjön. A kommunikáció bizalmi alapokon újból a régi legyen. Az óvoda dolgozói felé a munkafeltételeik javuljanak és a gyermekek ellátása ebben a kerületben a jelenleginél is jobb legyen

² Egy csoporthoz 2 óvodapedagógus, 1 dajka, három csoportonként 1 pedagógiai asszisztens, 100 gyerek felett egy óvodatitkár tartozik.

³ Mtv. – Munka törvénykönyve, Kjt. – Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény, Nkt. – Nemzeti köznevelési törvény, SZMSZ – Szervezeti és Működési Szabályzat, PP - Pedagógiai Program

2. Vezetőség = vezető + helyettesek + tagóvoda-vezetők (1+3+14=18 fő)

Az intézmény vezetősége, mint testület konzultatív, véleményező és javaslattevő joggal rendelkezik. Az óvoda vezetősége együttműködik az óvodánkenti nevelőtestületekkel, és a szülői szervezetekkel, illetve azok delegáltjaival.

Az igazgatóság, illetve a vezetőség adminisztratív munkáját (titkárság) az alábbi munkakörben dolgozók segítik:

- óvodatitkárok (14), - bér- és munkaügyi előadók (2), - pénzügyi előadó (1)

Az ügyviteli munka feladatai folyamatosan megoszlanak az óvodaigazgató, a helyettesek, és a tagóvoda-vezetők, valamint az óvodatitkárok között, személyre szóló munkaköri leírások alapján.

3. Alkalmazotti közösség

A NEÓ összes közalkalmazottjának engedélyezett létszáma jelenleg: 274,5 fő,

ebből : a nevelőtestület tagja 164 fő, a többiek pedig a pedagógiai munkát közvetlenül segítők csoportjába tartoznak. Ők a *NOS*-os munkatársak.

164 fős nevelőtestület összefogása, összehívása, akár egy értekezletre, komoly gondot jelentene. Ezért szakmai munkájuk közvetlen irányítója a tagóvoda-vezető. Ez garanciát ad arra nézve, hogy **megmaradjon az óvodák családi légköre, egyéni arculata, pedagógiai szemlélete, sajátos pedagógiai programja.**

Az óvodáinkban a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

- Az óvodapedagógusok alapvetően szakmailag jól képzettek, a szülői elégedettség velük szemben igen jó. A kollegák több éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek. A Raoul Wallenberg Szakközépiskola és Szakiskola, valamint az ELTE TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ KAR gyakorlatvezető óvónőjeként, különböző időpontokban, tagóvodákban többen is eredményesen közreműködnek.

- Ugyanakkor 2015. szeptember óta jelentősen megnőtt a gyakornokok száma. Az ő munkájuknak mentorálása is komoly feladat a tapasztaltabb kollegák számára

- Nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodákként az óvónőink és a felzárkóztató pedagógusok, feladatukat ellátva, évek óta megvalósítják a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit is.

- A nevelőtestületekre jellemző a nyitottság, a szakmai megújulásra való törekvés, az önképzés igénye. Az egyéni ambíciók megnyilvánulnak a hagyományörzés, a zenei nevelés, a koordinált mozgás (tánc, torna, kézügyesség fejlesztés), a matematikai tapasztalatszerzés és a környezet tevékeny megismerése, és védelme területén. A felsoroltaknak megfelelően különböző továbbképzéseken vesznek részt az óvónők.

- Józsefváros tagóvodáiban, az átszervezés következtében különböző, új, kerületi szintű szakmai munkaközösségek alakultak meg. Ezek a munkaközösségek a pedagógiai programban megfogalmazott feladatok megvalósítását segíti, támogatják, fejlesztik.

- (1) Hagományőrzés a Józsefvárosban, - (2) Környezettudatos nevelés, - (3) Játékos matematika az óvodában, - (4) Belső önértékelő csoport (BECS), - (5) Felzárkóztató pedagógusok, - (6) Gyermekvédelmi, és (7) Játékos fejlesztés az óvodában munkaközösségek alakultak meg.

3.2. Tárgyi feltételek:

Az óvodáink rendelkeznek a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvodák épülete, udvara, berendezései szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét. Ezek megfelelnek változó testméreteiknek, biztosítva egészségük megőrzését, fejlődését.

☞ Az óvodák épület és játszóudvar szempontjából Józsefvárosban nagyon vegyes, és színes képet mutatnak. Vannak olyan óvodák melyek az 1800 évek végén épültek, sok óvoda a demográfiai hullám emelkedése miatt az 1950-es években lakásokból kialakított óvodaként nyíltak meg, majd 1972-től már több, kifejezetten óvodának tervezett épületet adtak át.

* Az óvodák épületei korukon túl, építészeti szempontból is nagyon eltérők. Van téglá, és panelépítésű, sátor, vagy lapos tetős óvodánk. Több óvoda, bár előírás, nem rendelkezik tornateremmel, orvosi szobával. Vannak egyszintes, illetve emeletes épületeink, pincével, padlással rendelkezők.

* Az épületek, és műszaki berendezéseinek állapota a folyamatos karbantartásnak, javításnak, felújításnak köszönhetően még elfogadhatóak.

☞ Valamennyi óvodánk rendelkezik különböző méretű játszóudvarral. Felszereltségük, alapterületük viszont nagyon eltérő. Az elmúlt években, az önkormányzatnak köszönhetően, több óvoda udvara fel lett újítva. Szerencsés, és szükséges lenne ezt a jó kezdeményezést folytatni, mert még mindig vannak hátrányos helyzetű intézmények. Gyermeklétszámhoz viszonyítva játszó udvaraink általában kicsik, kevés a zöld terület, a játszó eszközök elöregedtek.

☞ Az óvodák felszereltsége a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelethez 2. melléklete, JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről alapján általában megfelelnek az előírásnak. Az önálló gazdálkodás ideje alatt nagy hangsúlyt fektettünk a megfelelő szakmai eszközök, fejlesztő játékok, berendezések beszerzésére. Jó gyakorlat, hogy az önkormányzatunk évente külön pénzkeretet biztosít a nagyobb kiadásokat igénylő eszközök megvásárlásához.

A pedagógusok portfólió írásához is szükséges, de a napi nevelő-oktató munkában, a modern kommunikációban is egyre fontosabb szerepet kap az IKT eszközök megfelelő, és korszerű használata. A közeljövőben ennek a területnek a fejlesztésére kell nagyobb figyelmet fordítani.

II. Fejezet

1. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és az esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek.

1.1. Az intézmény szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainknak végrehajtásában, a döntéseink meghozatalakor a gyermek mindenekfelett álló érdekét vesszük figyelembe, és képviseljük, melyek:

- a) Az óvoda szolgáltatásait, alap feladatát megfelelő színvonalon biztosítsa, oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számára aránytalan terhet.
- b) Minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, ismeretei folyamatos korszerűsítéséhez.
- c) Ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembevételével, **a többi gyermek érdekeit is mérlegelve**, a rendelkezésre álló lehetőségek közül a számára legkedvezőbb megoldást, módszert, eszközt választva döntsenek.

1.2. Az óvoda **a családi nevelés kiegészítője** a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig. Óvodai ellátást hat éves, legtovább nyolc⁴ éves korukig vehetik igénybe. E keretek között kell biztosítani a gyermekek fejlődését és nevelésük optimális feltételeit.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Mivel az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítő tevékenysége, tiszteletben tartjuk a szülők nézeteit, nevelési szándékait (akár vallási, világnézeti, vagy politikai kérdésben).

- Mint önkormányzati óvoda, a különböző vallási és világnézeti tanok igazságáról nem foglalunk állást, ebben az esetben is megőrizzük semlegességünket. A pedagógusaink saját értékrendjük szerint végzik nevelői-oktató munkájukat, anélkül, hogy annak elfogadására kényszerítenék, vagy készítenék a gyermekeket, illetve a szüleiket.
- Az óvodáink közvetetten segítik az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Intézményünk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének legoptimálisabb feltételeit. Az óvodáinkban, miközben teljesítjük az alap funkciókat, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (az kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

2. Az óvoda funkciói: *óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenység*, miközben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

⁴ Amennyiben a gyerek augusztus 31. utáni időpontban született.

2.1. **Az óvodai nevelés célja**, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is).

2.2. Az óvodai nevelésben alapelv:

- a) a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése, és az iránta érzett bizalom megléte;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez, és életkorához kell igazodniuk.

2.3. Az óvodai nevelés, és az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről; különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **játékra**,
- e tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- a hátrányos helyzetű (HH), a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), valamint az Alapító okiratunkban tagóvodánként meghatározott esetekben, a sajátos nevelési igényű (SNI) gyerekekről.

3. A nemzetiséghez tartozó, illetve a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Feladatunk, hogy inkluzív neveléssel az érkező gyermek szocializációs, kulturális és vallási különbözőségeiből is adódó nehézségeit megfelelően kezeljük.

- Az Nkt. 92. §-a szabályozza, hogy a nem magyar állampolgár kiskorú mikor válik óvodai ellátásra jogosulttá Magyarországon. E paragrafus alapján történik meg a felvételük az óvodáinkba.
- A nemzetiség óvodai nevelés irányelveit pedig az Nkt. 94. §-a , és a 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet szabályai szerint alkalmazzuk.

2. Gyermekkép

A gyermek folyamatosan fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott a gyermeket körülvevő környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodáinkban a nevelés gyermekközpontú, abból az emberi személyiségre jellemző tényből kiindulva, hogy mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermeki személyiség jellemzői:

- egyénként változó testi és lelki szükségleteik vannak,
- a gyerek fokozatosan, egyedien és szakaszosan fejlődő személyiség, ugyanakkor szociális lény,
- fejlődését együttesen határozzák meg a genetikai adottságok, a spontán és a tervszerűen alkalmazott környezeti hatások, és a nevelés.
- a tevékenységük legfőbb színtere óvodás korban a szabad **JÁTÉK**, mely semmilyen egyéb foglalatossággal nem helyettesíthető. A gyermek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy játék útján ismerkedik a világgal, s ez áthatja valamennyi tevékenységét. Számára ez a tevékenység szórakozás, örömforrás. Játék közben a gyerek felfokozott állapotba kerül, melynek feszültsége egy tartalmas „kijátszás” útján ki is oldódik.
- **kiszolgáltatott, ezért különleges védelem illeti meg őket.** Ezért az óvodás gyermekek nevelése során tudatosan figyelembe vesszük:
 - Személyiségük, képességeik és készségeik különbözőségeit,
 - életkorukat, nemi identitásukat, kerülve a nemi sztereotípiákat,
 - hátrányos helyzetükből adódó lemaradásukat, az esélyegyenlőség érdekében.

3. Óvodapedagógus képünk

Az óvodapedagógusaink feladata a rájuk bízott gyermekek nevelése, oktatása, melyet az Óvodai nevelés országos alapprogramja (OAP) szerint önállóan és felelősséggel kötelesek elvégezni.

Elvárható tőlük, hogy

- megtartsák a pedagógusethika követelményeit, valamint a munkafegyelem és közösségi együttműködés normáit.
- a humanista pedagógia elveivel ellentétes büntetést nem alkalmaznak (testi fenyegetés, megfélemlítés, csoporttól való eltávolítás, alvásra, vagy étel elfogyasztására való kényszerítés).
- óvják a gyermekek jogait, tiszteljék emberi méltóságukat.
- a pedagógusi elhivatottság, kiegyensúlyozottság, következetesség, pontosság, megbízhatóság, türelem.
- kulturált megjelenésükkel, magatartásukkal, viselkedésükkel és beszédkultúrájukkal értékeket közvetítsenek, pozitív mintát adjanak.
- képviseljék a pedagógiai program szellemiségét.

Óvodáinkban alapfeladatuk az Nkt. 62.§-a alapján, **hogy**

- nevelő és oktató munkájuk során gondoskodjanak a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyenek meg minden tőlük elvárhatót,
- tudásuknak és szakmai felkészültségüknek maximumát adva foglalkozzanak a gyermekekkel, annak tudatában, hogy modell, minta, példakép számukra,
- biztosítsák a nyugalmat, a szeretett teljes légkört a gyermekcsoportban,

- a csoportszobában és a közös helyiségekben, az óvoda további helyiségeivel harmonizáló esztétikus környezetet teremtsenek.
- a külső világ tevékeny megismeréséhez gondoskodjanak a gyermekeket érdeklő, életkoruknak megfelelő témákról, külső helyszín esetén ügyeljenek a biztonságra, csak megfelelő létszámú kísérettel induljanak el (10 gyermek / felnőtt).
- megszervezzék, és megteremtsék a nyugodt, tartalmas játékhoz szükséges feltételeket (hely, idő, eszköz). A szabad játékidő rovására ne szervezzenek más tevékenységet,
- a részképességekben elmaradt, illetve a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel foglalkozzanak egyénileg, szükség szerint működjenek együtt a gyógypedagógussal, felzárkóztató pedagógussal, vagy a nevelést, oktatást segítőkkal, és egyéb más szakemberekkel,
- a bármilyen oknál fogva halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek felzárkózását elősegítsék,
- felismerjék a tehetségeket, képességükhöz mértén támogassák önmegvalósításuk folyamatát,
- előmozdítsák a gyermekek erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjenek azok betartatására,
- neveljék a gyermekeket egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, és hazaszeretetre,
- vigyázzanak a rájuk bízott gyermekek testi-lelki épségére, egészségük fejlesztése és megóvása érdekében tegyenek meg mindent, a balesetvédelmi előírásokat betartva, a veszélyhelyzeteket feltárva és elhárítva, ha szükséges, akár más szakemberek bevonásával,
- a gyermekek és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tartsák tiszteletben, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjanak,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítsék, ismerjék, és használják az *Információs és Kommunikációs Technológiák* (IKT) adta lehetőségeket,
- nevelő-oktatói munkájukat, az óvoda saját pedagógiai programjában meghatározottak szerint, a gyerekcsoporthoz, és azok életkorához igazítva, szakszerűen tervezzék meg, és ennek megfelelően irányítsák a gyermekek tevékenységeit,
- folyamatosan ellenőrizték, mérik, értékeljék a gyermekek teljesítményét, fejlődését, és erről a személyiséglapon írásos feljegyzést készítsenek, észrevételeikről váltótársukat, fellettesüket informálják, az érintett gyermek szüleit szükség esetén tapintatosan tájékoztatásuk.
- a nevelőtestület tagjaként gyakorolják azokat a jogokat és kötelezettségeket, melyet az idevonatkozó jogszabályok határoznak meg,
- a törvényben megfogalmazott módon, és időben tegyenek eleget a minősítési, valamint a tanfelügyeleti eljárás rájuk vonatkozó előírásainak.
- gyakorolják a reális önértékelést, önreflexiót. Ismerjék, és értelmezzék helyesen az 1. számú mellékletben felsorolt pedagógus kompetenciákat (8), és az azokat részletező indikátorokat (77). Különös tekintettel arra, hogy a minősítési eljárás, és a tagóvodavezetői ellenőrzések során ezeket a megfigyelési szempontokat használják.

* Az azonos csoportban dolgozó pedagógus párok kiválasztása során fontos szempont óvodáinkban, hogy tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Képesek legyenek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat összeegyeztetni.

* Az óvodapedagógusok szakmai frissességének elengedhetetlen feltétele az innováció.

Az óvoda a köznevelési intézményrendszer egyik meghatározó eleme, ezért optimális működése társadalmi érdek. Az óvodáknak sikeresen kell igazodnia a változó környezeti elvárásokhoz, a társadalom igényeihez, a gyermekek változásaihoz.

Napjainkban sokszor igényel szakmai szemléletváltást egy-egy új helyzethez való alkalmazkodás, probléma megoldás. Jelenleg Józsefvárosban az óvodák egyesítése következtében számos kérdés merül fel, annak érdekében, hogy hogyan lehetne a pedagógiai munka színvonalát emelni, korszerűsíteni. Ennek a folyamatnak a segítéséhez pedig szükséges a pedagógusok innovatív hozzáállása.

* Az óvodai nevelésünk eredményességéhez nélkülözhetetlen az óvodapedagógusok és a felzárkóztató pedagógus, valamint a pedagógiai munkát közvetlenül segítő (nevelést-**o**ktatást segítő) NOS alkalmazottak összehangolt munkája. Feljük is elvárás, hogy jól ismerjék az intézményünk pedagógiai programját, sajátosságát, hitvallását. Munkájukat ennek alapján tervezzék, végezzék.

Intézményünkben a pedagógiai munkát segítő (pedagógiai asszisztensek, dajkák) felé is elvárás, hogy legyenek:

- mentálisan egészségesek,
- gyermekszeretők, - gondoskodók,
- megfelelően kommunikálók,
- modellkövetésre alkalmasak,
- különbözőség elfogadók, - toleránsak,
- befogadók, - együttműködők,
- igényesek, - kötelességtudók,
- a titoktartás szabályait betartók,
- feladatuk ellátása során önállóak és tevékenyek,
- az óvodai kompetenciákat ismerők.

Viselkedésükkel és beszédkultúrájukkal értékeket közvetítsenek, képviseljék a tagóvoda sajátos pedagógiai programjának szellemiségét.

4. Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere

Az óvodai nevelés elősegíti az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, - az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, - tekintettel a különleges gondozást igénylő gyermek ellátására is.

4.1. NEVELÉSI ALAPELVEK	4.2. NEVELÉSI feladatok:	4.3. A gyermeki tevékenység formái	4.4. A NEVELÉS ALAPVETŐ tartalmai	4.5. AZ ÓVODAI ÉLET tevékenység formái	4.6. KAPCSOLATOK más rendszerekkel	
CÉL: * A gyermeki jogok érvényesítése	<i>A gyermek ellátása, gondozása.</i>	JÁTÉK 	Érzelmi nevelés Egészséges életmódra nevelés (testi - lelki GONDOZÁS)	ANYANYELVI NEVELÉS	Versek – mesék dramatizálás, bábozás	CSALÁD Szülői Szervezetek / Óv.SzSz
* Az egyéni képességek kibontakoztatása és tiszteletben tartása	<i>Testi, lelki szükségleteinek kielégítése.</i> <i>Fizikai, érzelmi és értelmi képességeinek fejlesztése.</i>					
* Az életkori sajátosságok figyelembevétele	<i>A szocializáció elősegítése, közösségi nevelés.</i>	Tevékenységekben megvalósuló tanulás, ismeret, és tapasztalatszerzés, képességfejlesztés.	Értelmi nevelés	ANYANYELVI NEVELÉS	Külső világ tevékeny megismerése: <i>Környezeti és matematikai tapasztalatszerzés</i>	Pedagógiai szakszolgálat - logopédus, - pszichológus Szakértői Bizottságok
* Gyermekközpontú, inkluzív nevelés (SNI, migráns)	<i>A sajátos nevelési igényű gyerekek ellátása.</i>					
* A pozitív és negatív diszkrimináció elkerülése	<i>Az etnikai kisebbséghez tartozó, vagy migráns gyerekek integrálása.</i>	Munka jellegű tevékenység	Esztétikai nevelés	ANYANYELVI NEVELÉS	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Nemzeti Erőforrás Minisztériuma OH, POS, KIR rendszer
* A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése						

EREDMÉNY

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

4.7. FOLYAMATOS TERVEZÉS, MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS (körforgásban)

A gyermek az óvodáskor végén lép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik.

4. 1. Nevelési alapelveink

A programunk megvalósításához nélkülözhetetlen az alábbi nevelési elvekben megfogalmazottak ismerete és betartása.

4.1.1. A gyermeki jogok érvényesítése

A gyermeki jogok megfogalmazása több alaptörvényben is megtalálható, ezek betartása az óvoda valamennyi dolgozója számára kötelező.

A gyermeknek joga, hogy az óvodában, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák, - étrendjét, - pihenőidejét, - tevékenységét életkorának megfelelően alakítsák.

Személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Az óvodás gyermeknek joga, hogy:

- Képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön. Komplex esztétikai nevelésben vegyen részt, tehetségének felismerése, illetve fejlesztése érdekében. Fejlettségétől függően, a számára leoptimálisabb időben (6-7-8 évesen) tanulmányait megkezdje az általános iskolában.
- Személyiségét szabadon kibontakoztathassa, cselekvési szabadságát megőrizhesse, családi életét, magánszféráját az óvoda tiszteletben tartsa. E jogának gyakorlása viszont nem korlátozhat másokat, nem veszélyeztetheti saját és társai, valamint az óvoda dolgozóinak egészségét, a testi épségét.
- Nemzeti, illetve etnikai hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön.
- Nevelése-oktatása során a tájékoztatás, az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjen.
- Állapotának, személyes adottságának megfelelően megkülönböztetett, egyénre szabott ellátásban, különleges gondozásban részesüljön.
- Szülői nyilatkozat alapján ingyenes étkezésben részesüljön.

Idézet az ENSZ által 1990-ben deklarált egyezményéből: (1991. évi LXIV. tv.)

II. ALAPELV A gyermeket különleges védelem illeti meg, ... hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban.

VI. ALAPELV Személyisége harmonikus kibontakoztatásához a gyermeknek szeretetre van szüksége. Amennyire csak lehet, szülei örizete és felelőssége alatt nőjön fel.

X. ALAPELV A gyermeket meg kell védeni minden olyan gyakorlattól, mely faji, vallási vagy egyéb megkülönböztetéshez vezethet. A megértés, a türelem, a népek közötti barátság, az egyetemes béke és a testvériség szellemében nevelkedjék.

4.1.2. Egyéni képességek kibontakoztatása, és tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség megteremtése

VII. ALAPELV Olyan nevelést és oktatást kell kapnia, mely növeli általános műveltségét, és lehetővé teszi, hogy egyenlő eséllyel fejleszthesse képességeit, személyi ítélőképességét, erkölcsi és társadalmi felelősségérzetét, hogy a társadalom hasznos tagjává válhasson. A gyermeknek legyen meg minden lehetősége, hogy játszhasson és szórakozhasson, ezek a tevékenységek feleljenek meg a nevelés által kitűzött céloknak.

Az esélyegyenlőség szempontjából nagyon meghatározó, hogy ki milyen családi háttérből érkezik, környezete mennyire mozgás, és ingerszegény. Feladatunk a folyamatos kompenzálás, szókincs, és ismeretanyag bővítés. E témakör részletesebb kifejtése megtalálható az óvoda „Esélyegyenlőségi programjában”.

4.1.3. Életkori sajátosságok figyelembevétele

Az ember fejlődésében, személyiségének kialakulásában, mint tudjuk az óvodáskor (3-6-8 éves) meghatározó. Ezen belül több fejlődési szakasz is észlelhető. A mondatokban éppen beszélni kezdő gyermek mire iskolába kerül, két nagyobb léptékű alakváltozáson megy keresztül, növekedése intenzív (mozgás koordináció - egyensúlyérzék), nemi identitása kialakul, rögzül.

Mindezekből érezhető, hogy az óvodapedagógus részéről, mennyire fontos munkájának tudatossága. Egyik legfontosabb kérdés, hogy az óvodapedagógus tudja, mikor, miben és mennyire fejleszhető az adott gyerek. Káros a gyermekek fejlődésére nézve, ha a tevékenységek alul tervezettek, de ugyan ilyen probléma az is, ha többet várunk el, mint amire képesek.

A fejlődés dinamikája, hogy mindig csak egy lépcsőfokkal tegyük magasabbra a mércét, mint amire a gyerek éppen alkalmas, ellenkező esetben nem jut sikerélményhez, a feladat megoldásában nem lesz motivált. Vagy unni fogja, vagy számára elérhetetlen lesz a megoldás.

Ismernünk kell tehát, hogy a gyermek az óvodába bejövetelekor (*bemenet*) mire képes, az óvodai élete alatt, fejlesztése során hova kell eljuttatnunk őt, hogy amikor elhagyja intézményünket (*kimenet*) biztonságosan tudjon megfelelni a következő életszakasz követelményeinek (iskola).

Az óvodai pedagógiai munka ellenőrzése, mérése során pontosan azt vizsgáljuk, hogy a különböző korcsoportokban (kis, középső, nagy) melyek a siker kritériumok⁵, azoknak mennyire felelnek meg a gyermekek, és az óvodapedagógus, milyen módszerekkel, eszközökkel tudja eljuttatni csoportját a megfelelő fejlettségi szintre.

A helyi pedagógiai programunk terjedelmében nem engedi meg, hogy valamennyi korosztálynak felsoroljuk a siker kritériumait, ezért az 1. sz. mellékletben legalább a *kimeneti elvárásokat* szerepeltetjük. Az óvodapedagógus feladata annak visszabontása az alacsonyabb életkorú csoportra.

Célunk, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, hat-hét éves korára elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Lépjen be a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

4.1.4. Gyermekközpontú, - inkluzív, - multikulturális nevelés

A gyermekközpontú nevelésünk legfontosabb kritériuma, hogy önálló, a problémákra saját, egyéni megoldást kereső, felszabadult gyermekeket neveljünk. Középpontba helyezve, a gyermekben rejlő lehetőség, tehetség kibontakoztatását, a kreativitás fejlesztését, azáltal, hogy az általunk szervezett tevékenységek közben a gyermek meghatározó élmények egész sorát élje át.

⁵ Évvégére, illetve az óvodai élet végére elérendő fejlettségi szint.

Az ilyen szellemiségű intézményekben a gyermekek körében ismeretlen fogalom a szorongás, a gátlásosság és a félelem érzete. Könnyen és bátran fejezik ki magukat, gondolataikat szabadon elmondják. Személyiségükben a pozitív tulajdonságok erősödnek.

A gyermekközpontú pedagógiánk előfeltétele kerületünkben az **inkluzív** (sokszínűsre építő, befogadó) nevelés. Az inkluzív oktatási környezet pedig, elképzelhetetlen a **multikulturális** (elkülönülő kultúrák⁶ együttélése) nevelés-oktatás szemléletének érvényesülése nélkül, ahol a gyermek egyediségében megjelenő kulturális és közösségi sajátosságok *értékként jelennek meg*, melynek segítségével a *különbözőség egyenjogúsítása valósulhat meg*.

* Az inkluzív nevelés során az alapvető szemléletünk az, hogy figyelembe vesszük a gyermekek egyéni különbségeit, ezeket értékként fogjuk fel, s erre építkezve alakítjuk ki a befogadó környezetet. A befogadó környezet egyben azt is jelenti, hogy a nevelésben résztvevő valamennyi személy⁷ a kölcsönös együttműködés szellemében tevékenykedik, kommunikál. Mindez biztosítja a gyermeki jogok elvéből kiindulva a **minőségi oktatási környezet** létrehozását, ahol a **hatékonyság, eredményesség és méltányosság hármassága meg tud valósulni**.

* Véleményünk szerint az integráció elvének sikerét leghatékonyabban az inkluzív óvoda tudja biztosítani, mely a teljes befogadást, az egyénhez igazodó teljes körű és differenciált fejlesztési eljárásokat képes garantálni.

* A szakértői bizottság szakértői véleménye, határozata alapján, és az alapító okiratok szerint ellátjuk a sajátos nevelést, kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket (SNI) is az alábbi, óvodánkénti felosztásban.

A köznevelési törvény 4.§ 25. pontja szerinti különleges bánásmódot igénylő gyermek:	Az intézmény neve:	Egyéb:	
Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartás zavar)	mozgásszervi fogyatékos	Tesz-Vesz Tagóvoda, TÁ-TI-KA Tagóvoda → cukorbeteg	Értelmi fogyatékos, + Halmozottan fogyatékos: (értelmi + beszéd) Napsugár Tgó., Szivárvány Tgó., Csodasziget Tgó.
	beszéd fogyatékosok ellátása	Napraforgó Egyesített Óvoda, Katica Tgó., Várunk Rád Tgó., Napsugár Tgó., Mesepalota Tgó., Szivárvány Tgó., Csodasziget Tgó.	
	érzékszervi (HALLÁSI) fogyatékosok, nagyothal- lók ellátása	Szászország Tagóvoda Pityang Tagóvoda	Érzékszervi értelmi beszéd fogyatékos: Csodasziget Tgó.
	érzékszervi (LÁTÁSI) fogyatékosok, (gyengén látók, vakok ellátása)	Hétszínvirág Tagóvoda Csodasziget Tagóvoda	
	autizmus spektrumzavar- ral küzdők ellátása	Kinckereső Tagóvoda	
		Koszorú Tagóvoda	

* **A multikulturális nevelés** demokratikus oktatási rendszer, ahol a gyermeknek joga van saját kultúrája megtartása mellett, a sikeres társadalmi integrációra.

Ennek megvalósításának érdekében feladatunk:

- Az előítéletek csökkentése, a sztereotípiák háttérbe szorítása és az együttműködés szociális kompetenciájának fejlesztése.
- Biztosítani az esélyegyenlőség pedagógiáját, a kulturális hovatartozástól függetlenül.

⁶ Többségi, kisebbségi csoportok, migráns gyerekek, stb.

⁷ Óvodapedagógus, felzárkóztató pedagógus, logopédus, dajka

Józsefvárosban létjogosultsága van a multikulturális nevelésnek, miután a lakosság összetétele nagyon színes képet mutat. Megtalálható a fiatal értelmiségi családoktól kezdve, a nemzeti kisebbséghez, etnikai kisebbséghez tartozókon, az egyszerűbb embereken át a migránsokig (kínai, arab, stb.) mindenki. A családok hagyományai, kultúrája, élethelyzete nagyon eltérő, változatos. Fontos, hogy egyetlen gyermek se érezze magát hátrányos helyzetben származása miatt. Feladatunk a kisebbségi önazonosság megőrzése mellett, hogy a gyermekeket szocializáljuk.

- Az óvodába érkező migráns gyermekeknek két csoportját tudjuk megkülönböztetni. Van-
nak családok, akik legálisan hosszabb ideig tartózkodnak hazánkban. Ők beilleszkednek, és
rendszeresen látogatják az óvodát és vannak, akik csak néhány hétre, hónapra kérik az ellá-
tást.

- Náluk nemcsak a nyelvismeret hiányából, hanem az érkező gyermek szocializációs, kultu-
rális és vallási különbözőségeiből is adódhatnak gondok. Ezek tapintatos kezelése az érintett
óvodapedagógusra, és a tagóvoda-vezetőkre hárul.

- Az Nkt. 92.§-a alapján felvehető az óvodáinkba az a gyermek, akinek a szülei:

- a menedéjjoggal rendelkeznek, őket törvény szerint a magyar állampolgárokkal azonos
jogok illetik meg,
- a szabad mozgás és tartózkodás jogát Magyarországon gyakorolják, és
- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya
alá tartozó és bevándorolt vagy letelepedett jogállású, vagy Magyarország területén való
tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkeznek.

* A multikulturális nevelés eszközrendszerébe tartozik például a kooperatív tanulás módsze-
re. A klasszikus értelemben vett tanítás, a tudás „átadása” helyett az óvodások egymástól
tanulnak, valamennyi gyermek testi, értelmi és lelki erőit kívánja aktivizálni, fejleszteni.

4.1.5. A pozitív és a negatív diszkrimináció elkerülése

- A hátrányos megkülönböztetésnek számít minden olyan nevelői magatartás, melynek célja
a gyermek megalázása, megfélemlítése (testi-lelki), valamilyen tevékenységből való kizárás,
alapjogosultság megvonása (pl.: nem viszem ki az udvarra, mert rossz volt.).

- A jó nevelői munka alapja a feltétel nélküli bizalom, szeretet. Ilyen alapokon lehet csak a
gyermekek valódi értékeit megtalálni, kibontakoztatni. Ezt az egymás felé fordulást kívánjuk
meg a gyerekektől is, amikor arra neveljük őket, hogy ne árulkodjanak, ne közösjenek ki
senkit, szívesen játszanak egymással. Legyenek türelmesek a lassabban haladókkal és segít-
sék a gyengébbeket.

- A diszkrimináció magába foglalja a pozitív diszkrimináció kérdését is. Egy gyerek túlérté-
kelése, a csoportból való kiemelés, sztárolása éppen úgy elvezethet a személyiség torzulá-
sához, mint ellenkezője, az állandó elmarasztalás, kirekesztés.

4.1.6. A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

A hátrányos helyzetű (HH), és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekekre foko-
zottabb figyelmet kell fordítani. Lehetőségeinkhez képest, a rossz szociális háttérrel próbál-
juk ellensúlyozni. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében minél többször alkalmaz-
zuk az egyénre szabott bánásmódot, fejlesztést.

A probléma észlelése után a veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, a helyzet
kezelése a csoportos óvodapedagógus, a felzárkóztató pedagógus, a pedagógiai asszisztens,
a gyermekvédelmi felelős és a tagóvoda-vezető közös felelőssége.

4. 2. Nevelési feladataink:

4.2.1. Nevelésünk célja:

A családi nevelés folytatása, kiegészítése az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig,

- kiegyensúlyozott, életkedvvel teli, derűs és kreatív gyermekek nevelése, személyiségük folyamatos /külső kényszer nélkül/ formálása, fejlesztése, egyéniségük, képességeik tiszteletben tartása mellett,
- kompetencia alapú neveléssel segíteni az óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek (HH, HHH) helyzetének kompenzálása, segítése,
- a gyermekek komplex nevelése, mindezt érzelmileg biztonságot nyújtó, jó légkörű, esztétikailag barátságos környezetben,
- a gyermekek szocializációjának megkönnyítése, segítése.
- az óvodapedagógus nevelő munkájára legyen jellemző az értékteremtés, érték közvetítés, értékconszenzus.

4.2.2 Nevelési feladataink:

- A gyermekközpontú, illetve az inkluzív óvoda elveinek megvalósítása,
- az óvodáskorú gyermekek ellátása, gondozása, testi - lelki szükségleteinek kielégítése,
- a ránk bízott gyermekek maradéktalan ellátása, fizikai és mentális gondozása az egészséges életmódra nevelés keretén belül,
- minden gyermek számára a nevelés optimális feltételeinek (személyi, tárgyi), és az egyenlő hozzáférésnek a biztosítása,
- a szocializáció elősegítése, közösségi életre való nevelés,
- az egészséges életmód kialakítása,
- a gyermek környezettudatos magatartásának kialakítása,
- az anyanyelvi, érzelmi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- erkölcsi, az esztétikai és az intellektuális érzelmeik alakulásának segítése,
- a megfelelő értékrend kialakulásának ösztönzése,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek /SNI/ ellátása (megfelelő feltételek megléte mellett),
- a kisebbséghez tartozó, illetve migráns gyermekek integrációja, az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, multikulturális, illetve interkulturális neveléssel.

4.2.3. Az óvodai életünk szervezése

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvodai élet megszervezése, illetve az időbeli beosztása során az alábbi napirendi javaslatban jól érzékelhető, hogy intézményeinkben **a legtöbb idő a játékra jut**, melybe beépül a

gyermek részéről a cselekvő, tevékenységben megvalósuló tanulás és a munka jellegű feladatok ellátása.

Az óvodapedagógusok, és a segítők részéről a *gyermek ellátása, gondozása, testi, lelki szükségleteinek kielégítése, fizikai, érzelmi és értelmi képességeinek fejlesztése, a részképességekben lemaradtak felzárkóztatása, a tehetséggondozás, a szocializáció elősegítése, közösségi nevelés, a sajátos nevelési igényű gyerekek ellátása, és az etnikai kisebbséghez tartozó, vagy migráns gyerekek integrálása.*

1. A gyermek egészséges életmódra neveléséhez, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend és a hetirend** biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek (foglalkozások) tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, és az életkorához. A következetesség, a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek számukra.

2. A napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet az adott gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

NAPIREND

(javaslat, tagóvodánkét változó lehet)

Napszak		Tevékenység		Feladat
Délelőtt:	6-12-ig	J Á T É K	Tevékenységben megvalósuló tanulás, tapasztalat szerzés	Reggeli ügyelet Szokásrend alakítása, erősítése: Gondozási feladatok, tisztálkodás Étkezés (tízórai) A tevékenységek (foglalkozások) megszervezése, levezetése Mindennapos játékos mozgás a teremben, Szabad mozgás az udvaron. Gondozási feladatok, tisztálkodás
			<i>Munka jellegű tevékenység</i>	
Dél:	12-13-ig		<i>Munka jellegű tevékenység</i>	Étkezés (ebéd) Előkészület a pihenéshez
Délután:	13-16-ig	J Á T É K	<i>Munka jellegű tevékenység</i>	Pihenés (aktív, v. passzív) Folyamatos ébredés Eü. szokások erősítése Gondozási feladatok, tisztálkodás Mindennapos játékos mozgás a teremben Étkezés (uzsonna)
	16-tól hazamenetelig		Tevékenységben megvalósuló tanulás.	Egyéni, vagy kiscsoportos differenciált fejlesztés, gyakorlás.
	17-től			Az óvoda által szervezett fakultatív programok, délutáni ügyelet

4.2.4. A gondozás kiemelt szerepe az óvodai élet szervezésében

Cél: A gyermekek gondozása, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Feladat: A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, fejlődéséhez szükséges egészséges esztétikus környezet megteremtése.

A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez szükséges.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációval közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A testi-lelki gondozási és nevelési feladatokat mindig a gyermek életkorához, és képességeinek fejlettségéhez igazítva kell megtervezni, illetve ellátni.

* Ahhoz, hogy egy gyermek szívesen járjon óvodába meghatározó a „befogadási”, illetve a nyári szünet utáni „visszaszoktatási” kb. 1 hónapos időszak. Egész évben, de ilyenkor fokozottabban szüksége van a gyermeknek az óvó néni személyében a lelki támaszra, az odafigyelésre, szeretetre, türelemre.

* Az óvodapedagógus az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezését az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítsa a gyermekeknek. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel, a pedagógiai asszisztens és a dajkák bevonásával együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

* A pedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését.

- A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei azonban nem korlátozódnak csupán a gondozási tevékenységekre.

- Óvodánkban gondozó-nevelő munka folyik, mely tartalmazza azokat a nevelési, gondozási feladatokat, melyek biztosítják a gyermekek fejlődését, a közösségi életre való felkészítését,

*A gondozási tevékenységek sora: - *étkeztetés, egészséges táplálkozás, - tisztálkodás, - öltözködés - mosdó használat, - alvás-pihenés, - levegőztetés, - , egészségi állapot megőrzése.*

1. A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérelje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljenek.

2. A gyermekeknek különböző **táplálkozási** szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

3. A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvónő a gyermekek ápolása közben beszélgetessen a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, az illemhely használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket.

4. Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.

5. A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

6. A gyermekek **alvásiigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok hallgatása megnyugvást ad. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek a mesélés alatti szendergés állapotát.

Vegyük figyelembe, hogy a gyermekeknek különböző az alvásiigénye. Nyáron az iskolába már felvett gyermekeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kiskisiskolások napirendje szerinti életre.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek (*annak ellenére, hogy már szoba- és ágy tiszták*). Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások általában eredménytelenek. Ilyenkor a felnőttek kezeljék tapintatosan az ügyet, kerüljék a gyermekek megszegényítését. Csakis a szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkal való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

* A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

- Az óvodában megbetegedett gyermeket elkülönítve ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzünk gátolni. Továbbá beteg, lábadozó gyermeket nem veszünk be a csoportba, gyógyszer beadása nem megengedett az óvodában (kivétel a krónikus, és az allergia elleni).

- A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz rossz testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek (teremben – udvaron), különösen a gyakori rövid **torna**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

- A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap lehetőségük nagymozgásra. Erre a legtöbb lehetőséget a **szabadban végzett tevékenységek** biztosítanak, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A gyermekek önmaguk döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel együttvégzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermek teljesen önálló, felszólítás nélkül tisztálkodik, fogat mos, fésülködik, használja a illemhelyet. Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

- A tisztálkodási eszközökre vigyáz, helyére teszi azokat. Zsebkendőjét önállóan használja.

- Önállóan eldönti, hogy mennyi ételt fogyaszt, mennyit iszik. Szól, ha éhes, vagy szomjas.

- Kulturáltan, csukott szájjal eszik. Figyel a környezetének tisztaságára. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.

- Teljesen önállóan, és helyes sorrendben öltözik, a ruháját ki-be gombolja, cipőjét befűzi, beköti. A ruháját esztétikusan, összehajtva helyére teszi. Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, izlésesre törekvés. Zavarja a piszkos ruha. Jelzi, ha melege van, vagy fázik.

- A környezetében igyekszik mindenütt rendet tartani. Kérésre játékait elrakja, segít a teremrendezésben. Részt vesz a tevékenységhez használt eszközök előkészítésében, kiosztásában, összeszedésében. Az ajtót csendben nyitja-, zárja, a széket nem húzza, hanem emeli maga alatt.

- Lelkileg kiegyensúlyozott, közösségben jól érzi magát.

4. 3. A gyermeki tevékenység formái:

1. JÁTÉK

1.1. A játék a gyermek önkéntes, örömteli, aktív cselekvés sorozata és egyben a legfontosabb tevékenysége. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő funkcióvá.

* A **szabad játék** a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul meg kell valósulnia. A játék belülről motivált cselekvés, ezért olyan hatékony a személyiség kialakulásában.

* A játék során fokozatosan fejlődnek ki azok az egyénre jellemző tulajdonságok, amelyek a gyermekek magatartására, viselkedésére jellemzőek lesznek. A játékban gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, az együttműködést, a kommunikációt.

* Érzelmi életük, értelmi képességeik játék közben gazdagodik és színesedik. Minél ötletesebb, minél több fantáziával telített a gyermek játéka, annál kreatívabb, eredetibb lesz a gondolkodása iskolás, ill. felnőtt korára.

* A gyermek játéka a valóság elemeiből építkezik, azt tükrözi. Az őt ért élmények sora, a szociális környezete, a felnőttek és a többi gyermek magatartása nagy hatással van rá, melyek belső feszültséget keltenek. Ezeknek az új ingereknek a levezetésére és az új ismeretek megtanulására, begyakorlására szolgál a játék.

* Ha a gyermeket ért benyomások kellemesek, akkor megismétlésüket kívánja, vagyis újra eljuttassa, újra át szeretné élni. Ha a feszültség okozója kellemetlen számára, akkor a játékban újra átérzi, s ez által csökkenti a feszültséget, „kijátssza magából a negatív élményt”.

A játékban szerzett ismeretek, tapasztalatok észrevétlenül, öröklődés nélkül épülnek be a gyermek tudatába, sok mozgás és aktív cselekvés közben. A játék testi - lelki szükségletet elégít ki. Ezért mondjuk azt, hogy **óvodás korban a játék mással nem helyettesíthető tevékenység**.

„Az ember számára a játék "szelep", a felhalmozott energia levezetője” *Herbert Spencer*

„A játék regenerál, felfrissülést nyújt a játékosoknak” *Moritz Lazarus*

1.2. Az óvodapedagógusaink szerepe ezen a területen:

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, és az óvodában is a felnőtt – a szülő, nagyszülő, és az óvodapedagógus. A pedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok, együtt játszások kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a tartalmas, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus a feltételeket megteremtő tevékenysége mellett, a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

* Az óvodapedagógusaink legfontosabb feladata:

- Minden nap biztosítani a játékhoz a nyugodt csoportléggkört, az elegendő helyet (mozgásigény, légtér), időt és a harmóniát árasztó, megfelelő méretű, színű és anyagú játékokat.
- A balesetvédelem szempontjából is biztonságos játékeszközöket számukra hozzáférhető helyre tenni.
- Garantálni a **szabad játék** túlsúlyának érvényesülését. A gyermek mindig szabadon választhat ki, hogy kivel és mivel szeretne játszani.
- A baleset elhárítása, megelőzése, valamint a vitás helyzetek (veszekedés, verekedés, árulkodás) megnyugtató megoldása.
- Segíteni a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását, és biztosítani az élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz; a gyakorló, a szerep, a konstruáló, és a szabályjátékokhoz egyaránt.
- Tudatosan megfigyelni a gyermekek játékát, mert nagyon sok és pontos információt ad a gyermekek lelkiállapotáról, fejlődéséről. Ugyan is azonnal megjelenik a gyermek játékában, ha valamit nem tud feldolgozni, szorong, fél, mert kellemetlen élmény érte. Az óvodapedagógus ilyenkor tapintatosan segíthet negatív érzelmi állapot feloldásában.
- A gyermek játékából a személyiség zavarokra, értelmi fejlődésének elmaradására utaló jelek is jól kiolvashatók. Ebben az esetben a pedagógusnak konzultálnia kell nevelőtársaival (szülők, másik óvodapedagógus, felzárkóztató pedagógus, tagóvoda-vezető) ill. egyéb szakemberekkel (logopédus, pszichológus, orvos, stb.).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Az önként vállalt, szabad játékában jelen van:

☺ **A gyakorlójáték:** Részt vesz különböző utánezáson, ismétlésen, improvizáláson alapuló tevékenységben: (játékszerek, eszközök rakogatása, húzogatása, kavargatása, anyanyelvi játékok: hangutánzás, nyelvtörő stb.).

Szívesen vesz részt mozgásos gyakorló játékokban: (ugróiskola, ugrókötelezés, rollerezés, dobás, kúszás stb.). Különböző anyagokkal történő játékokat kitalál: teletöltés (vízzel, homokkal, kavicssal, kiöntés), kavár, gyúr, formál...

☺ **Szabály / társas játék:** Észleli és betartja a játékszabályokat. Együtt tud működni a társaival. Türelmesen kivárja sorra kerülését, el tudja viselni, ha nem ő a győztes.

Gyakorolja mozgásos formáját: fogócska, bújócska, szembekötödsi, labdajátékok, versenyjátékok: futó - fogójátékok, sor- és váltóversenyek versengések stb.

Részt vesz értelmi képességeket fejlesztő játékokban: szín-és formaillesztés, párkereső, memóriajáték, kártya, horgászjáték, kirakás, mozgás-egyensúlyérzék, kézügyesség gyakorlásával.

☺ **Konstruáló játék:** Szívesen játszik építőjátékokkal, kockával, Lego, Puzzle-játékokkal, lyukacsos, mágneses táblán képeket rendez, gyöngyöt fűz, szerelő játékokat játszik stb.

☺ **Szerepjáték:** Játékában dominál a szerepjáték. Képes, szerepvállalásra és a szerepek elosztására. Ötleteket ad a játék „forgatókönyvéhez”. Bábjátékot alkalmaz, párbeszédre építve játssza el.

☺ **Barkácsolás:** Szívesen készít játékához eszközöket, felhasználja a további játékban (bábok, érdekes játékok) különböző anyagokból, a hiányzó elemet pótolja.

☺ **Kreativitás:** Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására. Ötleteivel tartalmasabbá teszi a játék menetét.

☺ **Együtműködés:** Le tud mondani egy-egy játékszerről. Képes végighallgatni, megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait. Kudarcélmény elviselésére képes, indulatait féken tudja tartani, nem agresszív, nem romból.

2. Tevékenységben megvalósuló tanulás, fejlesztés

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és önkéntesen, spontán tanulnak.

Óvodáinkban a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és tervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Nem szűkül le csupán az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán, természetes és szimulált környezetben az óvodapedagógus által kezdeményezett, motivált tevékenységi formákban valósul meg.

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- A pedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Óvodapedagógusaink feladata a tanulást segítő környezet megteremtése, - a gyermek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek aktivizálása (Pl.: a kooperatív tanulóval).

A tanulás feltételei: - a gyermek cselekvő aktivitása, - a tapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás erősítése.

Cél: Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulás, tudás iránti vágy felkeltése, mely megalapozza az iskolai tanuláshoz szükséges pozitív viszonyt.

Feladat: Az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságára építve, az egész nap folyamán lehetőséget biztosít, természetes, vagy szimulált környezetben, minél több érzékszerv bekapcsolásával, az új tapasztalatok, ismeretek megszerzésére, és a már meglévők rendszerezésére.

2.1. A szervezett tanulás keretei:

- kötelező
- közvetve kötelező
- kötetlen kezdeményezés

2.2. A szervezett tanulás munkaformái:

- frontális / valamennyi gyermek
- mikro csoportos /4-5 fő, 10-12 fő
- páros és egyéni foglalkoztatás

2.3. A nevelési céltól függően a tanulás lehetséges formái, módszerei:

1. utánzásos – minta és modellkövetéses magatartás, és viselkedéstanulás (szokások)
2. a spontán, játékos tapasztalatszerzés,
3. gyerek által feltett kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
4. cselekvéses tanulás,
5. kooperatív tanulás,
6. óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
7. gyakorlati problémamegoldás,
8. óvodapedagógus által kezdeményezett és szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulás.

2.4. Óvodáinkban a szervezett tanulás típusai:

Homogén: egy tevékenység keretén belül, egyetlen területet átfogó ismeretanyag közvetítése, feldolgozása.

Integrált⁸: egy nagyobb, fő témába, más foglalkozási ághoz tartozó egy-egy elem beépítése a fő téma színesebbé, hangulatosabbá tétele érdekében. Alkalmazása minél többször javasolt. Pl.: Miközben ismerkedünk az őszi időjárás tulajdonságaival, eléneklünk egy őszi dalt, majd a száraz falevelek rakosgatása közben elmondunk egy őszi verset, az őszi hangulat éreztetése érdekében.

Komplex⁹: több foglalkozási ág során megszerezhető, logikailag egymás mellé illeszthető, egymást kiegészítő nevelési tartalmak egymás utáni alkalmazása. Az egyik foglalkozási ágból, áttérés egy másik foglalkozási ágra, amennyiben az adott téma folytatásáról van szó. Alkalmazása óvodában ritkábban, főleg a nagyobbaknál javasolt. Pl.: Egy mese elmondása után rajzoljuk le a mese egyik jelenetét.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek.

Egy adott csoport, írásban rögzített **hetirendje** vázat, keretet ad a pedagógusok és a gyermekek tevékenységeinek. Szabályozza, hogy melyik napon milyen tevékenység kerüljön feldolgozásra. Lényege a következetesség, és egyben a rugalmasság.

A megfelelő hetirend a gyermek életének olyan észrevétlen szabályozója, amely a párhuzamosan végezhető, differenciált, komplex tevékenységeket, növekvő időtartamú csoportos tevékenységeket tartalmaz, melyek fejlesztik a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát. Törekedjünk arra, hogy ugyan arra napra ne szervezzünk két mozgásos, illetve két „ülős” tevékenységet a gyermekeknek.

A hetirendben tervezett tevékenységek: verselés, mesélés, - ének, zene, énekes játékok, gyermektánc, - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, - a külső világ tevékeny megismerése, - mozgás, mindennapi játékos mozgás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- Érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása már elkezdődött differenciálódni.
- Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáknak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.

⁸ Integrálás –beolvasztás, hozzácsatolás, egyes részek egyesülése egy egésszé.

⁹ Komplex –több elemből, tudományágból, álló, logikailag összeillő dolgok bonyolult rendszere.
Pl: komplex esztétikai nevelés (irodalom, zene, tánc-mozgás, vizuális élmény, stb.)

3. Munka jellegű tevékenység

A gyermeki munka a pedagógustól tudatos a gyermekkel való együttműködést és foylis, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

pedagógiai szervezést, lyamatos konkrét, reál-

Az óvodáskorú gyerek elsődleges tevékenysége a játék. Ebből fejlődik ki a munka, munka jellegű tevékenység, mely kisebb nagyobb mértékben az óvodai élet során végig magán viseli a játék sajátosságait.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.

A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél: munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.

Feladat: a gyermek által végzett munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, bővítése, gyakoroltatása, és a munka eredményének megbecsülésére nevelés.

A gyermekkorban végzett munka lényegét a játékkal való összehasonlítás mutatja meg a legjobban.

Hasonlóságok: - mindkét tevékenységet aktív cselekvéssel és örömmel végzi a gyermek, mindkettő sikerélményhez juttatja, és készségeit fejleszti.

Különbségek: - az indíték más, a munkavégzés valamilyen hiány, szükséglet kielégítés érdekében történik, - a munka célra irányuló, külső indíttatású,- a munka felelősséggel jár, a gyermek tudja mi a munkájának célja, s ha az elmarad, annak következménye van,- a munkavégzésnek eredménye van, mely mások által is megtapasztalható, értékelhető.

Ezzel szemben a játék belső igényt elégít ki és semmilyen kényszerítő körülmény nincs, önként vállalt tevékenység.

A gyermekmunka hatása az óvodáskorú gyerekek fejlődésére:

- a munka elvégzése során fejlődik a gyerek személyisége, (kitartás, pontosság, koncentráció, önfegyelem, önismeret, stb.) és a szocializációs folyamatok.
- a gyerek első munka jellegű tevékenysége az önmaga ellátásához szükséges önkiszolgálás (tisztálkodás, öltözködés, stb.).
- a közös, ill. a közösségért elvégzett munka hatására alakulnak a társas kapcsolatok - megszervezik a részfeladatokat, meghatározzák azok sorrendjét, segítik egymást, együttműködnek, közösen örülnek az elvégzett feladat eredményének.
- fokozatosan kialakul az egymás és a felnőttek munkájának megbecsülése, tisztelete.
- a munkavégzés során egyre több tapasztalatot, ismeretet szereznek a világról, miközben alakul, fejlődik az esztétikai, erkölcsi érzékük.
- a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (önállóság, felelősségérzet, önállóság) alakításának fontos lehetősége.
- a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodai gyermekmunka tartalma:

- rendszeresen elvégzendő munkák: önkiszolgálás, öltözködés, naposi munka, rendrakás, teremrendezés, ágyazás, stb.
- alkalmoszerű munkák: ünnepi készülődés, sütés - főzés, takarítás, díszítés, üzenet átadások, stb.
- alkalmi munkák: ajándékkészítés, anyaggyűjtés (termények) környezetvédelem, növény, esetleg állat (halak, teknős, madár, stb.) gondozás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Fel kell mérnünk a csoport, illetve az egyének fejlettségét, képességeit és ennek megfelelően kell megterveznünk a feladatokat.
- Biztosítanunk kell a munkához a megfelelő mennyiségű és minőségű, kifogástalan állapotban lévő eszközöket (balesetveszély elkerülése).
- Fontos a munka elvégzése során az óvodapedagógus állandó jelenléte. Először a mintaadás, bemutatás, irányítás, majd később a felügyelet szempontjából.
- A munkához való pozitív viszony kialakítása érdekében folyamatosan szükség van a visszacsatolásra, a dicsőítésre, a buzdításra, de a hibajavításra is.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

4. 4. A nevelés alapvető tartalma:

Az Óvodai nevelés országos alpprogramjában megfogalmazottakkal összhangban:

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az ábra érzékelteti, hogy az óvodai élet során körülbelül milyen hangsúllyal szerepelnek a nevelési területek. Az **anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységet átszövi, beszédértés, szókincs, verbális kommunikálás nélkül nagyon nehéz lenne a többi nevelési feladatot ellátni, fejleszteni.

Az óvodáskorú gyermekek **érzelmi nevelése** fontos a személyiségük alakulásában, egyik jellemző sajátossága magatartásának, tanulékonyságának, ismeretbővítésének az érzelmi vezéreltsége. Szeretettel, odafigyeléssel, gondoskodással lehet csak őket hatékonyan motiválni. Kiszolgáltatottságuknál fogva a felnőtt nevelők dolga az érzelmileg biztonságot adó, nyugodt légkör megteremtése.

Az **egészséges életmódra nevelés** szintén elengedhetetlen egy fejlődésben lévő szervezet számára. Növekedésük során a mozgás, az egészséges táplálkozás, a megfelelő mennyiségű pihenés, a jó levegő, és a tiszta víz megalapozza későbbi egészségi állapotukat.

A gyermek kognitív képessége /érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/, értelmileg megszületésének pillanatától folyamatosan és fokozatosan fejlődik. Ennek üteme és mértéke gyermekenként változó, az **értelmi nevelést** felgyorsítani, erőltetni, sürgetni nem szabad. Differenciáltan, egyéni bánásmóddal és a fokozatosság elvét betartva lehet csak fejleszteni.

Az **értelmi nevelés** jelentősége az óvodában, hogy az óvodai élet végére a gyermek rendelkezzen azon ismeretekkel, tudással, képességekkel, melyek alkalmassá teszik az iskolai munka megkezdésére. Figyelnünk kell azonban arra, hogy a gyermekek ilyen irányú tevékenysége érzelmileg motivált, és játékos legyen. Arányában ne kapjon nagyobb figyelmet, mint amit a szabad játék.

Az **esztétikai nevelés** alkalmat ad arra, hogy a világ dolgairól színesebb, izgalmasabb, harmonikusabb képet szerezzenek. Az életkoruknak megfelelő, igényes művészeti alkotások (képi, hangji) bemutatásának segítségével ráérezne ezeknek a lélekre ható pozitív hatásával. Saját alkotásaik során pedig lehetőséget kapjanak az önmegvalósításra is.

Az **erkölcsi nevelés** során megtanulják a gyermekek szűkebb környezetükben az együttélés normáit, szabályait, ahhoz, hogy később az iskolai, majd a felnőtt közösségekbe könnyen be tudjanak illeszkedni a társadalom hasznos tagjaként.

Az intézményeinkben a különböző nevelési területek szerepe meghatározza a gyerekekkel való testi – lelki foglalkozás minden pillanatát. Fontossági sorrendjük attól függ, hogy a gyermekek hány évesek, milyen fejlettségi szinten állnak.

4.4.1. Anyanyelvi nevelés

A nevelési területek közül óvodáskorban az **anyanyelvi nevelés** áll a középpontban, hiszen a felnőtt és a gyermek, illetve a gyermek és gyermek közötti kapcsolatteremtés, kommunikáció alapvető feltétele a magyar nyelv ismerete, az élőbeszéd gyakorlása, helyes alkalmazása.

Cél: A gyermekek egyéni fejlettségük szintjén helyesen és szívesen beszéljenek. Kéréseiket, gondolataikat gátlás nélkül, mindenki számára érthetően meg tudják fogalmazni.

Feladat: A óvodások szókincsének bővítése, valamint megfelelő példamutatással a helyes beszédkultúra, beszéd szerkezet kialakítása.

* A beszédfejlesztés legoptimálisabb színtere a játék, ahol a gyermekek gátlás nélkül, önfeláldozóan teremtenek kapcsolatot, kommunikálnak egymással és a felnőttekkel egyaránt.

* A szókincsbővítést, a szép, választékos, kifejező beszédet, a játékidőn kívül elsősorban a tevékenységek közben (külső világ megismerése, képolvasás, gyermekirodalom, gyermekdalok, stb.) közvetíthetjük, fejleszthetjük.

* Ha a gyermeknek lehetőséget adunk, hogy természetes közegében sokat és bármiről beszélhessen, kérdezhessen, akkor értelmileg erőteljes fejlődésnek indul. Ellenben, ha a beszédfunkciót korlátozzuk, az gátolhatja az értelmi fejlődést.

* A nevelés során és a foglalkozásokon az ismeretek átadása, bővítése és rendszerezése szinte minden esetben az anyanyelv használatán keresztül történik. Fontos, hogy az óvodapedagógus mindig az adott korcsoport életkorának és értelmi fejlettségének megfelelő szavakat, kifejezéseket használjon.

* Beszédünk legyen példamutató és nyelvtanilag korrekt. Mondatszerkesztésünk egyszerű, de változatos. A hangsúlyozást, hanglejtést, hangerőt, hangmagasságot mindig a mondanivaló tartalmához és természetes érzelmi állapotunkhoz igazítsuk. A mesterkéltséget, modoros, esetleg affektáló beszéd csúnya és nem hiteles (mese és versmondás közben sem).

* A gyermekek az anyanyelv elsajátítása során az első pillanattól az utánzás módszerét alkalmazzák. Ezért amikor csak lehet a gyerekek szemmagasságában, rájuk nézve kommunikáljunk.

* Meghatározott rendszerességgel anyanyelvi játékokat kezdeményezünk (pl.: hangutánzó, szinonima, ellentétpár kereső, barkochba, papagáj, stb. játékokat, valamint mondat bővítő, kiegészítő, történet befejező gyakorlatokat, vagy légzési technikát fejlesztő ajakgyakorlatok).

* Van olyan kisgyerek, aki már három éves korában tisztán, érthetően ejti a hangokat, de sokan küszködnek beszédhibával, akik megértéséhez türelem és óvodapedagógusi tapintat kell. A súlyosan beszédhibás gyermekeket szakemberhez, logopédushoz kell irányítani.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek gondolatait érthetően, összefüggően tudja kifejezni mások számára, beszéde folyamatos, összeszedett és logikus. Érdeklődő, bátran kérdez.
- Az új szavakat aktívan használja, szókinccse árnyalt, a tapasztalatszerzés során kibővült.
- Ki tudja fejezni érzelmeit, élményeit, képes mesélni, önálló történetet kitalálni.
- Tisztán, nyelvtanilag helyes mondatszerkesztéssel beszél.
- Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni magát, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek.
- Fogalom alkotása pontos, egyre jobban érti az elvont fogalmakat.
- Kialakul a külső és belső beszéd, a cselekvéses és képzeletbeli tapasztalatok alapján.
- Eljut a nyelvi gondolkodás fokára. Kialakul a beszédgyeplme.
- Minden beszédhangot tisztán ejt, megfelelő nyelvi formákat alkalmazva tud kérdezni.
- Figyelmesen, nyugodtan meghallgatja és megérti mások mondanivalóját.
- Beszédét személyiségének, és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeinek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjárással kíséri.
- Páros és csoportos beszédhelyzetben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal terem meg és tart fenn kapcsolatot.
- Beszédértése és beszédhang hallása kellően fejlett az írás – olvasás megtanulásához.

4.4.2. Érzelmi és közösségi nevelés¹⁰

Az óvodáskorú gyermekek részére az **érzelmi nevelés** meghatározó fontossággal bír. Lelki stabilitásuk, de még értelmi képességük fejlődése is attól függ, hogy mennyi és milyen minőségű szeretetet, odafigyelést kapnak közvetlen környezetüktől. A gyermek érzelmi biztonságát az egyéni, egyedi bánásmóddal tudjuk erősíteni. Mindenki arra vágyik, hogy egy közösség tagja legyen, de arra vágyik, hogy a csoporton belül kiemelt figyelmet kapjon.

Óvodás korban lényegesen fontosabb az érzelmi intelligencia, az EQ kialakulása, mint az értelmi intelligencia IQ, mindenáron történő fejlesztése. Ugyanis minden további tevékenység eredményessége, a képességek, készségek fejleszthetősége, a kompetencia alapú nevelés hatékonysága a gyermek érzelmi biztonságán alapszik, miután alapvetően főleg érzelmi ráhangolással motiválható.

Cél: Érzelmileg gazdag, kiegyensúlyozott gyerekek nevelése, egyéniségük, alap képességeik kibontakoztatása egy adott közösségen, csoporton belül.

Feladat: Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, szorongásuktól, félelmektől mentes, családi légkör megteremtése, az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig.

¹⁰ Közösségi életre nevelés, felkészítés, bekapcsolás a társadalom (gyerek csoport, óvodai közösség) életébe.

Megismertetni a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetükkel, annak érdekében, hogy idővel a szülőföldhöz, a hazához való érzelmi kötődése kialakuljon.

- Az óvodakezdés nagyfokú pedagógiai érzékenységet és tapintatot, odafigyelést igényel, mert ez az időszak meghatározó a gyermek óvodával, az óvó nénikkel szembeni érzelmi kötődésének létrejöttében.
- A fent említett családi légkör adja meg az alaphangulatot az elmélyült, tartalmas játékhoz, tevékenykedéshez, feladatok megoldásához és a problémamentes kapcsolatteremtéshez gyermek és felnőtt, illetve gyermek és gyermek között.
- Fontos, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, bensőséges érzelmi töltés jellemezze.
- Szükséges, hogy az érzelmi nevelés során is segítsük a gyermekek önkifejezési, önérvényesülési törekvéseit. Mindezt az önbizalmuk erősítésével, ugyanakkor a reális énkép, önértékelés megteremtésével.
- Az én tudat, az ego erősítése mellett feladat, hogy a közösségi érzés, a hovatartozás érzése érzelmi alapokon is kialakuljon, megerősödjön a gyerekekben (az én csoportom, az én óvodám, - saját elnevezés, stb.)
- Minden gyermeket meghallgassunk meg, a kötetlen beszélgetések során a csoport valamennyi tagja azt érezze, hogy figyelnek rá, véleményét, elképzeléseit elfogadják.
- A rossz szociális körülmények között élő, - halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), és hátrányos helyzetű (HH), nehezen szocializálódó, esetleg közömbös, vagy magányos, peremhelyzetű gyerekeknél fel kell kutatni minél hamarabb a gond eredeti okát, mert csak ezután tudjuk a problémát megértéssel kezelni, a gyermeket tovább segíteni. Sokszor az óvodapedagógus (*mint minta*) hozzáállása, értékítélete határozza meg a gyermek státuszát, helyzetét az adott közösségben.
- Tudatosan, és szakszerűen kell foglalkozni a kiemelkedő tehetségű, az egészséges gyermekek közé integrált különleges bánásmódot igénylő, a lassabban fejlődő, és sajátos nevelést igénylő gyerekekkel is.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének meg-alapozása. Valamint annak elfogadására, megértésére nevelés, hogy az emberek különbözőnek egymástól.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Pozitív viszonyban van önmagával és környezetével.
- Ismeri és alkalmazza az alapvető viselkedési normákat és szabályokat.
- Elfogadja és tiszteli a különbözőséget, különbözőséget.
- Keresi, felismeri, értékeli és megbecsüli önmagában és környezetében a jót és szépet. Önértékelése egyre realisabb, alapvető értékítélettel rendelkezik.
- Cselekedeteit már nem csak az érzelmek uralják. Az EQ-ja folyamatosan fejlődik.
- Önállósága, önfegyelme, kitartása, feladattudata, szabálytudata, képessé teszi feladatok ellátására.
- Szociálisan érett új közösség elfogadására, együttműködésre, kapcsolatteremtésre új közegben is, felnőttel és gyermektársaival egyaránt.
- Várakozással, érdeklődéssel készül az iskolai életre.

4.4.3. Erkölcsei nevelés

Hagyományos megközelítésben az erkölcsi nevelésnek két alapvető feladata különíthető el: az erkölcsi tudat és az erkölcsi magatartás. Ez a két feladat a nevelési gyakorlatban, a konkrét nevelési szituációkban nem választható külön, és együttesen eredményezik az elfogadható viselkedés megjelenését.

Arányában, az óvodában a legkisebb szerepet az **erkölcsi nevelés** kapja, de az alapok lerakása ebben az esetben is 2–6 éves kor körül történik. A gyermekek beilleszkedését, érvényesülését bármilyen közösségbe az segíti, ha az együttélési szabályokkal, szokásokkal, erkölcsi normákkal tisztában vannak.

A kulturált viselkedési formák megtanítása során alakítjuk ki a gyermekekben az egymás és a felnőttek iránti szeretetet, tiszteletet, és türelmet.

Valamennyi csoportban az óvodapedagógus feladata, saját attitűdjén keresztül az etikai kérdésekben a példamutatás, másokkal szembeni türelem gyakorlása, a tolerancia és a különbözőségek elfogadása.

Cél: Hogy a gyermekekben alakuljanak ki, és rögzüljenek a helyes viselkedés és magatartás szabályai, normái.

Feladat: A gyermekcsoporton belül az együttélés szabályainak bemutatása, megtanítása. A kulturált, udvarias, erőszakmentes, etikus viselkedés megtanítása, gyakorlása az adott közösségen belül. A helyes szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás erősítése.

Az óvodába lépés pillanatától (befogadás) az óvodában bevezetett szokások és szabályok segítik a gyermekeket abban, hogy be tudjanak illeszkedni a közösségbe. Biztonságot, nyugalmat, kiszámíthatóságot, rendszerességet és védeltséget közvetít a gyermekek számára.

- A gyermekek egymás közötti kapcsolatának alakulásában is lényeges szempont, hogy az óvodapedagógus bizonyos szabályokat, hagyományokat, alapvető emberi értékeket el tudjon fogadtatni a gyermekekkel, és ők ezeket az elsajátítás után megfelelően alkalmazzák. A kulturált viselkedési formák megtanulása során kialakítható a gyermekekben a figyelmesség, az együttélés, az önmaguk reálisabb megítélése, a másokkal szembeni türelem, a tolerancia, és a különbözőségek elfogadása.
- Az erkölcsi normák között van, amely egyetemes és állandó, de van olyan is, amely koronként, rendszerenként változik, amit az adott társadalom, népcsoport, azaz a makro, ill. mikroközösség határoz meg. Ilyen a csoport szokásrendszere is, melynek kialakítása a csoportos két óvodapedagógus felelőssége.
- A kettős nevelés elkerülése végett folyamatosan egyeztetnie, kommunikálnia kell a gyermekekkel foglalkozó nevelőknek.
- Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy a kisgyermeknél az érzelmek segíthetik vagy gátolhatják tetteiket, fontos szerepet töltenek be viselkedésük szabályozásában.

Az óvodáskorú gyermeknél igen erős az érzelmi kötődés bizonyos személyek, helyzetek és tárgyak iránt. Így az erkölcsi fejlesztő-nevelő munka sikeressége elsősorban attól függ, hogy az óvodapedagógus mennyire nyitott a gyermek érzelmi motívumai, érzelmei iránt. Az erkölcsi érzelmek nem taníthatók, csak keletkeztethetők, fejleszthetők.

Gyermekeket a kötődő érzelmei segítik abban, hogy ne csak rátaláljon a helyes vagy helytelen útra, hanem kívánja is annak választását, vagy éppen elutasítását. Így az érzelmi át-

éléssel társult erkölcsi ismeret beépül a személyiség szerkezetébe, már belülről határozva meg (belsőleg motivált) a viselkedést.

Az inkluzív nevelés során alkalmunk adódik a magyar népszokások, bölcsességek megismerése mellett, a multikulturális, és interkulturális módszerek alkalmazásával más népek szokásainak, értékítéleteinek, normáinak megismerésére. Ezáltal a csoportunk élete színesedik, a közösségi élet, az elfogadás erősödik.

- Feladatunk a szülőföldhöz való kötődés alapjának lerakása, az erkölcsi nevelés eszközeinek segítségével is.
- Fontos, hogy a pozitív emberi értékeket (őszinteség, tisztesség, becsületesség, önmagunk és mások tisztelete, a közösen végzett munka öröme, együttérzés, stb.) erősítsük a gyermekekben.
- Az erkölcsi nevelésben is fontos és meghatározó szerepe van az óvodapedagógusoknak. A helyes és a helytelen, a jó és a rossz, az igazságos és az igazságtalan, igazmondás, hazugság, stb. fogalmainak közvetítése közben az óvodapedagógus egyénisége, viselkedése, személyisége áthatja csoportja életét. Segítséget nyújt számára, ha az egyetemes kultúra mellett a művészetek, ezen belül is a népművészet (népmese, népköltészet, dalos játékok, népi bölcsességek).
- A hagyományörzés, a jeles napok, az óvodai ünnepek, műsorok segítségével kialakul a gyermekben a hazaszeretet érzése. Az, aki ragaszkodik népe múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Megérti az erkölcsi mondanivalójának üzenetét.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Társas kapcsolatai megfelelőek, képes együttműködni, alkalmazkodni. Erkölcsi normái lehetővé teszik a közösségben való eligazodását.
- Életkorának megfelelő témákban ismeri bizonyos erkölcsi értékek, normák és szabályok követelményeit. pl.: nem szabad hazudni, árulkodni.
- Meg tudja becsülni a saját és mások viselkedésének helyességét, és véleményét indokolni is tudja.
- Kialakult képzele van arról, hogy a környezete mit vár el tőle a helyes magatartás címén.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja vágyait.
- Tudja, hogy ha egy adott játékkal szeretne játszani, ami a csoporttársánál van, akkor először kérnie kell, és valameddig várnia, amíg az odaadja. Ilyenkor nem ragadja ki agresszíven a játékot társa kezéből, az elvárásnak megfelelően uralkodni tud az érzelmein.
- Gyermeki tapasztalatai alapján megkezdődött az a folyamat, amikor a külső követelmények által elvárt szabályok beépülnek a gyermek személyiségébe. Nyomokban megjelenik az önkontrollt jelző lelkiismeret furdalás érzése „belső hang”, a felelősségérzet.
- Viselkedésében fellelhető a kötelesség, önfegyelem, szabálytudat, alakul a morális érzékenysége (együttérzés, udvariasság, becsületesség, mások tisztelete, és a máság elismerése).
- Feladattudata kialakulóban, ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében megnyilvánul.
- Kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme alkalmas az iskolai feladatok elvégzésére.

4.4.4. Értelmi nevelés

Az **értelmi nevelés** során a gyermekek hatékony értelmi fejlesztése mindig **érzelmileg motiválható**. Ha a gyermek érzelmi ráhangolása nem megfelelő az adott témára, feladatra, fejlesztésre, úgy nem leszünk eléggé hatékonyak. A gyermek nem lesz együttműködő, illetve befogadó.

Cél: A gyermekek kreatív, logikus és önálló gondolkozásának kialakítása és fejlesztése. A játékba integrált tanulási folyamatokon keresztül az értelmi képességek fejlesztése.

Feladat: A gyermekek kíváncsiságának, a világ jelenségei iránti érdeklődésének maradéktalan kielégítése, lehetőleg közvetlen tapasztalatszerzés és sok gyakorlás útján.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztése.

A gyermek nyitottságára építve segítjük elő, azt hogy rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jelenségekre, helyzetekre.

Az agy működésének tulajdonsága alapján, minden magasabb rendű gondolkozási műveletet működtető agyközpont (beszéd, írás, olvasás, stb.) egy alacsonyabb rendű mozgásos területre épül rá. Ennek megfelelően a gyermek értelmi fejlődése elválaszthatatlan egységet alkot mozgásának fejlesztésével. (lásd: dyslexia)

A nagy és finommotoros mozgások rendszeres edzése, gyakoroltatása megalapozza, előkészíti, majd végigkíséri az értelmi fejlesztést. Továbbá fontos az óvodáskorban a szem-kéz, szem-láb koordináció, a testséma erősítése, a térirányok és a térészlelés, valamint a meta-kommunikációs képességek, a vizuális percepció (formaérzékelés), a taktilis-kinesztéziás (tapintásos-mozgásérzeti) szféra fejlesztése.

A gyermek kognitív képessége /érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/ megszületésének pillanatától folyamatosan és fokozatosan fejlődik. Ennek üteme és mértéke gyermekeként változó. Az óvodapedagógus differenciált, egyéni bánásmóddal biztosítja, hogy minden gyermek saját tempójában, gátlásokat kialakító erőszakos sürgetés nélkül fejlődjön.

Ennek köszönhetően ma már egyre több szülő él azzal a lehetőséggel, hogy még egy év óvodába járás után kerül a gyermek iskolába, akkor, amikor az alapképességei már képessé teszik arra, hogy megfeleljen az iskolai elvárásoknak. Ugyan akkor, ha egy gyermek minden szempontból megérett arra, hogy iskolába menjen, nem helyes visszatartani az óvodában. A „parkoltatás” sokat árthat, unatkozni fog, és nagy lesz az esély a visszafejlődésére.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével ad lehetőséget a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodapedagógus részéről tudatos felkészültséget igényel, hogy egy adott témára a gyermekeket megfelelően rá tudja hangolni, érdeklődésüket fel tudja kelteni, illetve a gyermekből kiinduló spontán érdeklődésre azonnal tudjon és merjen reagálni.

Napjaink központi pedagógiai kérdése, hogy a nevelés és oktatás hatása mennyire segíti a gyermekek „életben való bevalását”. Fontos, hogy ne csak ismeretekkel rendelkezzenek, hanem azt alkalmazni is tudják azt a gyakorlatban. Éppen ezért valós élethelyzetekben (pl.:

vásárlás, orvos munkája, stb.), külső helyszíneken tevékenység közben szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket.

- ☐ Amikor csak lehet, az ismeretek bővítéséhez használjuk az IKT eszközöket.
- ☐ Az esélyegyenlőség érdekében fontos, hogy az ingerszegény környezetből, vagy rossz szociális háttérből érkező gyermekeknek, akár kisebb csoportokban külön beszélgetéseket, kooperatív tanulási folyamatokat, ismeretanyagot bővítő, fejlesztő foglalkozásokat szervezzünk.
- ☐ A sajátos nevelési, és a különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztése során minden esetben speciálisan képzett szakember közreműködését kérjük. A diagnosztizálás, és az egyéni fejlesztési terv elkészítése, valamint az egyénre szabott fejlesztés az ő feladatuk.

Óvodáink feladata valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képes figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége.
- Kialakulnak jártasságai, készségei, képességei mely által az érzelmileg motivált cselekvéses gondolkodás szintjéről, eljut a fogalmi gondolkodásig.
- Képes az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására, tapasztalatok útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására, fejlődik reprodukív emlékezete.
- Képes az ismeretek alapján életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására. A gondolkodási műveleteket korának megfelelően végzi.
- Kialakult észlelési képességeit (látás, hallás, tapintás, ízlelés – a finommotoros képességek, a szem-kéz- mozgáskoordináció területén) összerendezetten tudja használni.
- Auditív és vizuális képessége megfelelő.
- Kialakult tér és időészlelése.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Lényeges jegyek alapján képes az általánosításra, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.

4.4.5. Egészséges életmódra nevelés

Az **egészséges életmódra nevelés** szintén nagyon fontos nevelési terület, mely magában foglalja a gyerekek testi-lelki gondozását, a megfelelő **életritmusuk kialakítását**¹¹.

Cél: Az egészséges életvitel igényének kialakítása. A gyermekek testi - lelki fejlődésének elősegítése. Mindennapos mozgásfejlesztés edzéssel, szabad vagy szervezett mozgásos tevékenységekkel, mozgásos játékokkal. Az egészséges táplálkozás megszerettetése. A környezettudatos magatartás kialakítása.

¹¹ Napirend, hetirend fontossága!

Feladat: A gyermekek testi és lelki gondozása, egészségének védelme, óvása, edzése, és a fejlődésükhöz szükséges egészséges környezet biztosítása. A környezettudatos magatartás kialakítása.

Napjainkban a felnövekvő generációk nevelésében fontos feladatként jelentkezik, hogy a gyermekek saját egészségük érdekében a természeti környezettel pozitív viszonyt alakítsanak ki. A népesség egyre romló egészségügyi állapota, a természeti környezet szennyezése csak az emberi viselkedés és gondolkodás megváltoztatásával állítható meg. Ezért az egészséges életmód kialakításáért már az óvodában is sokat kell tenni, hiszen a szemléletmód változást a most óvodába járó gyermekek körében kell elkezdni, saját jövőjük érdekében.

✧ Az óvodánkban az egészséges életmódra nevelés szerves része a gyermekek egész napos testi gondozása:

- a mozgás, a testedzés és a pihenés arányának betartása,
- a higiénés szokások megtanítása,
- az egészséges táplálkozás megszerettetése (gyümölcs, zöldség),
- a megfelelő mennyiségű és minőségű étel és folyadék fogyasztása,
- az egészséges, balesetmentes környezet biztosítása,
- a környezeti ártalmak elkerülése,
- a környezet hőmérsékletének megfelelő öltözködés,
- a rendszeres szellőztetéssel friss levegő biztosítása.

✧ A gyermekek jó közérzetét a testi szükségleteinek kielégítése alapozza meg, ehhez viszont jól kell ismernünk valamennyi ránk bízott gyermek egyéni érzékenységét. Pl. több a folyadék igénye, vagy ha azt látom, hogy könnyen megfázik, a szellőztetésnél odafigyelek rá, vagy tudom, hogy az udvaron rengeteget mozog, könnyen megizzad, akkor nem adok rá annyi ruhát, mint arra a gyerekekre, aki csak sétálgat.

✧ A gyermekcsoportok szokásrendjének kialakítása előtt tájékozódjunk a családok gondozási szokásairól, majd ezek összehangolása után jelöljük ki saját feladatainkat. Első lépésként a higiénia iránti igény kialakítását, ill. erősítését.

✧ A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életünknek. Az óvodáskor ideje alatt a gyermekek szakaszosan, egyszerre nagyobb mértékben változtatják meg testméretüket. Ilyenkor biztosítunk elegendő teret és időt a nagymozgások gyakorlásához, mely a gyermek saját teste és a térbeli viszonyok közötti távolságok újbóli kialakulását, a testi egyensúly visszaállítását segíti.

✧ A gyermekek edzettségét a szervezett mozgáson túl kirándulásokkal, sétákkal is erősítjük. A gerincferdülés és a láb rendellenességeit elkerülhetjük, ha játékidő alatt is, erre alkalmas tornaszereket viszünk be a terembe. Főleg a kisebb gyermekeknél fontos, hogy adjunk lehetőséget a mozgásos gyakorló játékok gyakorlására - mászásra, bújásra, lépcsőztetésre, egyensúlyérzék fejlesztésre. Ezzel arányosan lehetőleg minél ritkábban ültetjük őket asztalhoz játszani.

✧ A gyermekeket játékidőben, helyszíni foglalkozások keretében többször is kivisszük a természetbe, ahol a természet összhangja, harmóniája ellensúlyozza az urbanizációs ártalmakat és a stresszel terhes életmódot.

✧ A megfelelő lelki gondozás elengedhetetlen feltétele a közvetlen, meghitt természetes testi kontaktus. Az óvodapedagógus és a gyermek közötti barátságos, bizalmas kapcsolat mielőbbi kialakulása. A gyermek tulajdonságainak, igényeinek megismerése. Ehhez segítséget nyújthat a szülővel való rendszeres konzultálás, egyeztetés.

✧ A gyermekek közötti különbségek megkövetelik az egyénre szabott, differenciált bánásmód alkalmazását. A toleranciát, a sikerélményhez juttatást.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Alakváltozása megtörtént, fogváltása elkezdődött, mozgáskoordinációja korának megfelelő, érzékszervei egyre jobban funkcionálnak.
- Testi fejlettsége mellet, csontozata, izomzata megfelelően érett.
- Kialakult a saját testképe, kézdominanciája. Ismeri testrészeit, azok funkcióját.
- Finommozgásának fejlettsége alkalmassá teszi a helyes ceruzafogásra.
- Évszaktól függetlenül, szívesen mozog a szabadban, kirándul.
- Magatartása környezet tudatos. Tisztában van a környezetvédelem fontosságával.
- Tudja, hogy mit jelent az egészséges táplálkozás, hallott a vitaminok fontosságáról.
- Betartja a mozgásos játékok szabályait, képes veszíteni, de a versenyszellem motiválja.
- Könnyen szocializálódik, érzelmeit kimutatja, kötődik társaihoz, nevelőihez.
- Ügyel saját és környezete rendjére, tisztaságára. Tudja a szelektív szemét gyűjtés szabályait, érti a lényegét.
- Ismeri és betartja a balesetvédelemmel kapcsolatos szabályokat. Pl.: áram, tűz, stb.

4.4.6. Esztétikai nevelés

Fontos, hogy óvodáinkban megvalósuljon a komplex **esztétikai nevelés**. Az óvodai környezetből kiinduló esztétikai hatások, a tevékenységek keretei között bemutatott esztétikai élmények fokozatosan formálják a gyermekek ízlésvilágát. Különösen azoknál a hátrányos helyzetű gyermekeknél fontos ez, akik ingerszegény, igénytelen otthonból, elhanyagoló családi környezetből érkeznek.

Cél: A gyermekek ízlésének formálása, a szépérzékük kialakulásának segítése, az életkoruknak megfelelő művészeti értékek közvetítése.

Feladat: A gyermekekben a környezetük iránti igényességének kifejlesztése, minél több értékes esztétikai élmény nyújtásával.

Az esztétikai nevelés nem egyenlő a művészetekre neveléssel, több annál, mert magába foglalja a viselkedés, a nyelvi kifejezés, a környezetalakítás és a szabad önkifejezés, alkotás valamennyi területét.

⌘ Az óvoda és a tagóvodák külső-belső képe, a tárgyak, eszközök, a szín és forma egysége, harmóniája és gazdagsága megalapozza a gyermek jó közérzetét. A természetes anyagokból készült játékok, bútorok, udvari mászóakák, stb. látványa és tapintása nyugtató hatású és kellemes érzéssel tölt el mindenkit, ezért ennek megfelelően válogatjuk össze az óvodák játékaikat, tárgyait, szemléltetőeszközeit.

⌘ A környezet (csoportszoba, udvar, kert, stb.) által érvényesülő, vagy közvetített esztétikai hatások, fokozatosan formálják a gyermekek ízlésvilágát.

⌘ Az esztétikai nevelés óvodáinkban komplex hatásrendszer (anyanyelvi nevelés, mesevers, ének-zene, tánc-mozgás, vizuális nevelés), mely által a gyermekek életkoruknak megfelelő esztétikai élményekben, és az alkotás örömeiben részesülnek.

⌘ Reményeink szerint ezeknek a nevelési területeknek a kiemelésével, az alapképességek fejlesztésével, az általunk nevelt gyermekek kreatívak, cselekvésre és a szabad önkifejezésre alkalmasak lesznek. Színesítve ez által személyiségüket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen hallgat és mond meséket, verseket.
- Szeret énekelni és zenét hallgatni.
- Észreveszi a környezetének, a terem berendezésének harmóniáját.
- Saját ruházatára, öltözködésére odafigyel, igényes.
- Rácsodálkozik a művészeti alkotásokra.
- Szívesen rajzol, fest, gyurmázik. Alkotása közben törekszik az esztétikai igényességre.
- Esztétikai érzéke kialakult. Képes reális ítéletet alkotni. Önértékelése saját alkotásaival szemben nem elfogult.

4. 5. Az óvodai élet tevékenység formái:4.5.1. Verselés, mesélés,dramatizálás, bábozás

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek mondogatásával hozzájárulunk a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

1.1. **A mese** különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Cél: A gyermekek érzelmi, anyanyelvi és erkölcsi nevelése, művészetileg igényes, életkoruknak megfelelő irodalmi műveken keresztül.

Feladat: A beszédmegértés, a verbális emlékezet képességének fejlesztése, az irodalmi fogékonyság, műveltség megalapozása. A magyar kultúra értékeinek átörökítése, akképpen, hogy az irodalmi anyag törzsét a magyar népirodalmi (népmese, népköltés) és műalkotások adják.

Az óvodás korú gyermekekhez legközelebb álló terület a mese világa. A hallottak képi megjelenítése örömet okoz nekik, érzelmileg azonosulnak a szereplőkkel, személyiségük, erkölcsi érzékük formálódik. Képzeletük, fantáziájuk nagymértékben színesedik.

Ismeretanyaguk bővül, különböző irodalmi alkotásokon keresztül megismerkedhetnek saját és más népek kultúrájával, ünnepeivel, hagyományaival. A természet szépségeinek nyelvi kifejezésével, a falusi, városi élet szokásaival, a család, a közösség szerepével. A felsorolt témákban a szókincs bővítés lehetősége jelentős. A választékos irodalmi nyelv megismerésével, elsajátításával a gyermekek kommunikációja színesebbé, árnyaltabbá válik.

- A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítőtje.
- Mesehallgatás és mondás közben, a történeti sorba rendezés során, az idő, és tér egymásutánosságának, ritmusának felfogása, felismerése és kifejezéseinek elsajátítása fejlődik.
- A fent felsoroltakat figyelembe véve nagy gondot kell fordítanunk a mesék kiválasztására. Fontos, hogy az adott mese témája a gyermekekhez közel álljon, az érzelmi feszültség a végén feloldódjon, ne okozzon tartós szorongást, félelmet. A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van, amennyiben az óvodás gyermek életkorának, szemléletmódjának és világvéleményének megfelel.
- Ha az óvodapedagógus előadásmódja természetes és élményszerű (jól artikulált, jól hangsúlyozott, metakommunikációs elemekkel gazdagított), akkor a gyermekek könnyen megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, a szereplők tulajdonságait és többszöri ismétlés után szívesen elő is adják báb, ill. dramatikus játékokban, nekünk csak a megfelelő bábokat és kiegészítő eszközöket kell biztosítanunk.

A mese típusa szerint lehet:

- ismétlődő, állat, tündér, tréfás, folytatásos, verses mese,
- népmese, monda, tanmese és műmese, igaz történet,
- klasszikus és mai - modern mese.

1.2. A gyermekek vers iránti fogékonysága a ritmusosságon és a hangzáson alapszik, mely szorosan összekapcsolódik érzelmeikkel, élményeikkel. Nagy örömet okoz nekik a szavakkal való játék, - zöngés-zöngétlen hangok differenciálása, artikulációs, hangsúly és hangerő gyakorlatok.

A vers típusa szerint lehet:

- népköltészeti alkotások,
- mondóka (kiszámoló, hintázó, labdázó, párválasztó, lovagoltató)
- klasszikus és mai gyermekversek

1.3. Beszédművelés: A mese, a vers mondása, ismétlése és gyakoroltatása közben a beszéd megértés, a beszédszervek megfelelő mozgása, a hangzók megfelelő képzése, a helyes kiejtés, a tiszta és nyelvtanilag helyes beszéd folyamatosan fejlődik. A dramatikus játékokban, bábozáskor a gyerekek szabad önkifejezésével észrevétlenül megnő a társalgási kedv, az utánzókedv és a szereplési vágy.

- A gyerek önkifejezésének másik módja a saját vers, és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladatunk:

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal.
- A gyermekek kellő motiválása az irodalmi élmények befogadására.
- Naponta többszöri verselés-mesélés kezdeményezése a gyermekek kérésének, érdeklődésének, az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A gyermeki önkifejezés sokszínű és alternatív lehetőségeinek biztosítása változatos módszerekkel.
- A mondatszerkesztéssel a biztonságos és pontos önkifejezés megalapozása.
- Dramatizálással, bábozással a gyermekek alkotó fantáziájának formálása és a mesei élmé-

nyek újbóli átélésének segítése.

- Az irodalmi anyag kifejező módon történő közvetítése a gyermekek részére, valamint a mesék szorongásoldó, elaboráló hatásával a gyermekek biztonságérzetének növelése, személyiségfejlődésének elősegítése

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek szívesen ismételteti a mondókákat, a verseket, rigmusokat.
- Várja, igénylik a mesehallgatást.
- Megjegyez 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Néhány verset pontos szövegviszaadással képes önállóan felidézni. Kifejezés közben képes a beszédtempó tartására, a helyes levegővételre is koncentrálni.
- Tud meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- Gondosan bánik a könyvekkel. Időbeni sorrendben elmond történetet, követve a képeket egy könyvben. Elmondja a nap történéseit.
- Szívesen bábozik, dramatizál saját maga és társai szórakoztatására is. Tud meséket, történeteket kitalálni, elmondani és mozgásban is megjeleníteni.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik számára gondolatainak érthető kifejezését. Beszédében megjelennek a gyűjtőfogalmak, az elvont fogalmak, az ok-okozati összefüggés feltáró kifejezések.

4.5.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását

Cél: Az óvodapedagógus élményszerű éneklése és a rendszeres zenehallgatás által a gyerekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása. Váljanak zeneértő és zenekedvelő emberekké

Feladat: A gyerekek ritmusérzékének, zenei hallásának és komplex zenei képességeinek fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának segítése, az éneklő kedv fokozása.

„A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre”

Forrai Katalin

Csoportjaink életében a zene valamilyen formájában (élő, gépi) minden nap jelen van, mert

- a harmonikus gyermeki személyiségnek igénye a társas együttlét, melyben az éneklés, dúdolgatás, dalos játékok, együttmozgások érzelmileg gazdagítják, feloldják és feltöltik a gyermekeket. Éneklés közben egyszerre több területet is fejleszthetünk¹²: - harmonikus mozgás (egyensúlyérzék, ritmusérzék), - dallam, szöveg és mozgás memorizálása, értelmezése. - Mindeközben egymásra is figyelniük kell, így mélyül a közösségi érzésük,

¹² A dallam a jobb, a mozgás és a szöveg pedig a bal agyféltekében jelenik meg. Az énekes mozgás az egyetlen, amikor egyszerre mind a két féltekét használjuk, ráadásul összekapcsolva. Falvay Károly

- az éneklés segítségével az anyanyelvet is tudjuk fejleszteni, a helyes artikuláció, légzés technika, szövegértés, mozgás és beszéd ritmusának harmóniája, stb. A Kodály módszeren nyugvó zenepedagógiában kiemelt szerepet kapnak az éneklési készség fejlesztési lehetőségei, az anyanyelvi és zenei nevelés összefüggései,
- az énekek, népi mondókák, dalos körjátékok megtanulása során saját és más népek hagyományait, ünneplési szokásait megismerhetjük. A népi körjátékok eredetileg a lányok részére, a női szerepkör elsajátítására, megtanítására szolgáltak. Ezért ne erőltessük a fiúk részvételét, számukra küzdő, ügyességi játékokat, mondókákat, dalokat gyűjtsünk,
- énekelni bárhol és bármikor lehet,
- énekelni jó - feszültségkeltő és feloldó hatása miatt,
- úgy érezzük, hogy napjainkban, rohanó világunkban ez a terület, főleg a városban élő emberek körében egyre jobban elsikkad, egyre ritkábban énekelünk, zenélünk, táncolunk, hallgatunk értékes zenét.

A zenei nevelés hat az óvodás gyermek általános fejlődésére, érzelmi életére, értelmi képességeinek alakulására, társas magatartására. Ezért az éneklés, mint módszer is eredményes, hiszen bármely természetélmény érzelmi hatása elmélyíthető, fokozható az ahhoz hangulatilag kapcsolódó dalok, dalos játékok éneklésével, vagy meghallgatásával.

A gyerekek életkorának megfelelő zenei anyagot célszerű év elején megtervezni, kiválogatni, hogy azokat bármikor, spontán módon elő tudjuk adni, ha a beszélgetés fonalához, érzelem világához kapcsolódik.

Az óvodapedagógus modell szerepe ezen a területen is jól érvényesül. Amelyik óvodapedagógus szeret énekelni, abban a csoportban a gyermekek is szeretnek és tudnak is csengő, tiszta hangon énekelni. Ennek megfelelően a példamutatás érdekében többször szervezünk zenehallgatást egy, vagy több óvónő közös éneklésével, hangszeres játékkal, többszólamú énekével, klasszikus zeneszerzők műveinek hallgatásával.

Feladataink a zenei képesség fejlesztés:

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyerekek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

- Már a dalanyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, csak olyan hangterjedelmű dalokat énekeltetünk a gyerekekkel, melyeket biztonsággal, erőltetés nélkül, tisztán ki tudnak énekelni. A hangterjedelem növelése csak fokozatosan történhet.
- Az éneklést, a dal ritmusának, ill. játékszabályának megfelelő mozgással kísérjük.
- Amikor csak lehet a tiszta, a hagyományörzéssel kapcsolódó népi forráshoz nyúlunk, a divatos, de igénytelen zenék, énekek ízlés romboló hatását minden esetben mellőzzük.
- Törekszünk arra, hogy minél többször egy adott témához értelmileg, vagy érzelmileg kapcsolódó dallal, zenével színesítsük, gazdagítsuk a tevékenységeket.
- Dallamfelismeréssel, visszhang játékkal, a dal szövegének megtanításával az emlékező képességet fejlesztjük.
- Kitalált dallamok, alkalomszerű szövegek éneklése segíti az improvizációs készséget, fejleszti a szabad önkifejezést, a kreativitást, azáltal, hogy teret engedünk az egyéni próbálkozásoknak. / dallam kitalálása, dalokhoz játékok kitalálása /.
- Hangképző szótagok éneklésével segítjük a magán és mássalhangzók pontos képzését kiejtését. Ez különösen érvényes a beszédhibás, dadogó, hadaró (a szöveg ritmusának betartásával) gyermekekre.

- A dalok, mondókák, az énekes játékok változatos szövegével a gyermekek szókincsének bővítése.
- Biztosítjuk a tevékenység differenciált szervezeti formáit.
- Megéreztetjük a dalos játékok, a közös éneklések, táncolások örömét.
- Ápoljuk a hagyományokat a népdalok, népi énekes játékok, mondókák, a néptánc elemeinek megismertetésével.
- A közös éneklés során a szorongó gyermekek gátlásait oldjuk.
- Mozgáskoordináció, térérzékelés fejlesztése a térformák követésével, egymáshoz igazodással, egyszerű tánclépésekkel. A gyermektáncok hanganyagának különféle népzenei feldolgozásokból való válogatása.

Hallásfejlesztés:

- hangmagasság érzékelése - magas, mély, normál
- hangszín, dinamika érzékelése - halk, hangos, - zörej hangok felismertetése
- dallambújtatással a belső hallás fejlesztése

Ritmusfejlesztés:

- egyenletes lüktetés megéreztetése
- tempóérzék, ütemérzék fejlesztése megfelelő mozgással
- egyszerű táncos lépések megtanítása, különféle mozgások összekapcsolása a dal, a zene ritmusával.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szeresse az énekes játékokat, szívesen vállaljon szerepet, gátlás nélkül tudjon egyedül énekelni.
- Örömet jelent számára a zenehallgatás.
- 8-10 dalos játék ismerete: Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni, irányítás nélkül játszani.
- Egyenletes lüktetés: Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal, a mondóka ritmusától, ritmus-hangszerrel is képes kísérni.
- Ritmushangoztatás: Képes kiemelni a dalból, mondókából az egyenletes lüktetést, a ritmust mozgással, járással, tapssal.
- Zenei relációk ismerete: Felismeri, össze tudja hasonlítani, be tudja mutatni a normál tempónál gyorsabbat, lassabbat éneken, beszéden, mozgáson keresztül. Ismeri a magasabb- mélyebb hangok közti különbséget.
- Zörejhangok, hangszín: Megfigyeli és megkülönbözteti hallás után környezete differenciált hangszínét, egymás hangját.
- Mozgásforma, térforma: A különböző mozgásokat, tánc-mozdulatokat társaival együtt végzi.

4.5.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

2. Az óvodapedagógusaink az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítanak. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek során az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítjük a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Feladatunk megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Cél: A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképesség kibontakoztatása. Alakuljon ízlésük, fejlődjön a gyermekek finommotorikus képessége, kez ügyessége.

Feladat: Az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, a képi gondolkodás kifejllesztése, a szabad alkotás örömeinek megtapasztaltatása, a különböző technikák elsajátítása.

A rajzolás óvodás korban sokszor helyettesíti a szóbeli kommunikációt, az ábrázolás eszközeivel a gyermekek könnyebben, látványosabban tudják kifejezni érzéseiket, gondolataikat. A szabad és önkéntes alkotás során, a színek, a formák a lendületes vonalak segítségével felszínre kerülnek az érzelmi állapotukat tükröző hangulatuk. Pl.: öröm, vágyakozás, féltelenség, szorongás, stb.

A rajzoláshoz, festéshez, kézimunkához, gyurmázáshoz, barkácsoláshoz, a különböző kez ügyességet fejlesztő technikákhoz nagyon sok jó minőségű eszközt kell biztosítani.

Fontos, hogy az eszközök egész nap a gyermek számára elérhető helyen legyenek kikészítve. A csoportszobát úgy alakítjuk ki, hogy egy állandó sarokban, egy nyugodt zugban 4-5 gyermek letelepedhet alkotni, egymás zavarása nélkül.

A vizuális nevelés nem merül ki a gyermekek spontán tevékenységében. Ugyanúgy, mint a többi nevelési területen, nekünk, óvodapedagógusoknak is sokat kell tennünk. Kezdeményezésünk során az életkornak megfelelő technikát alkalmazva rengeteg ábrázoláshoz szükséges tapasztalathoz, élményhez kell eljuttatni a gyermekeket, annak érdekében, hogy maguk is szívesen, belső örömmel, sikerélményhez jutva minél többet tevékenykedjenek.

Az egyszerű munkafogások és eszközhasználatok bemutatásával, gyakoroltatásával, a kézmozgások finomításával fejlesztjük a gyermekeket.

- képi gondolkodását, térbeli tájékozódását,
- szín és formavilágát, kreativitását,
- íráshoz szükséges szem és kéz koordinációjának kialakulását.

Az alkotó kedvet nagymértékben fokozza egy-egy friss élmény, tapasztalatszerzés átélése. Pl.: kirándulás, mesehallgatás, ünnepélyek, beszélgetések állatokról, környezeti témákról, séta az állatkertben, stb.

A gyermeki alkotás összetett folyamat, a művészi tartalom mellett intellektuális, szociális tartalom is megtalálható benne. Minden gyermek egyéni módon jeleníti meg a világról szerzett ismereteit, elképzeléseit.

Fontos, hogy a gyermekek alkotásait mindenkor tartsuk tiszteletben. Egyetlen esetben se formáljuk át, rajzoljunk bele a műbe, mert ezzel elveszünk a gyermektől a saját alkotás felett érzett természetes örömet, megfosztjuk a sikerélménytől. Ellenkezőleg, feladatunk, hogy minél több fórumon / kiemelés, faliújságra kitévés, rajzversenyen szerepeltetés, kiállítás, stb. /dicsérjük, buzdítsuk a legegyszerűbb alkotásokat is. Természetesen szóban ösztönözhetjük őket az igényesebb, kimunkáltabb feladat megoldásra.

Az érzelmi és intellektuális nevelésen túl a vizuális nevelés lényeges területe az esztétikai nevelés. Már a csoportszoba berendezésével, az eszközök, játékok kiválasztásával, a szín és forma, a látvány harmóniájának, szépségének megéreztetésével, az igénytelen giccses alkotások elkerülésével komoly lehetőség van az óvodapedagógusok kezében.

Feladataink:

- Az ábrázoló, alkotó tevékenységhez szükséges feltételek megteremtése azáltal, hogy biztosítjuk a megfelelő helyet és minőségi eszközöket, ahol- és amivel a nap folyamán bármikor ábrázoló tevékenységet kezdhet a gyermek.
- Az eszközök praktikus, bármikor könnyen elérhető esztétikus elrendezése, amivel ösztönzőleg hatunk a gyermekre.
- Minden gyermek ösztönzése egyéni elképzeléseinek megvalósítására, a szabad eszközhasználat támogatása és a megszokottól eltérő látásmód, képalakítás bátorítása.
- A gyermekek kreativitásának kibontakoztatása azáltal, hogy az alkotáshoz biztosítjuk az alkotói szabadságot.
- Vizuális tevékenységek alkalmazásával képi, plasztikai, komponáló, térbeli tájékozódó képességük alakítása.
- Annak elősegítése, hogy a gyermekek fogékonnyá váljanak a művészetekre, különféle műalkotások megismerésével, különböző kiállítások és művészeti alkotások látogatásával.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása és tevékenységük figyelemmel kísérése, szükség szerint segítése, irányítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- Színhasználatában érvényesíti kedvenc színeit
- Plasztikai munkái egyéni, részletezőek.
- Rácsodálkozik a szép látványra, tud gyönyörködni benne. Megfogalmazza értékítéletét, beszélgetni tud az alkotásokról. Képes önállóan és csoportosan is készíteni játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Különböző alaptechnikákat alkalmaz (festés, mintázás, rajzolás, tépés, hajtogatás, nyírás, ragasztás, öltögetés.).
- Kreatív, alkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
- Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat, kihasználja a felületet, figyel az arányokra. Elképzelés után meseszereplőket stb., hangulatot is kifejezve színekkel, formákkal, mozgással ábrázol.
- A helyes eszközfogást - ceruza, olló, ecset ... készségszinten alkalmazza.
- Gyakorolja a vonalvezetést, mintakövetést, másolást, körberajzolást, vonalnyomatékok, színezést.
- Sorminta rajzolás közben jól tűri a monotonitást, az elemeket megfelelő sorrendben, és méretben folytatja (írás előkészítés).

4.5.4. Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal kell elősegítenünk. Ezzel biztosíthatjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásával kedvezően hatunk a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, és felerősítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Cél: A természetes mozgás alakítása, fejlesztése, az állóképesség, az ügyesség, gyorsaság, a test fizikai képességeinek növelése, erősítése érdekében.

Feladat: A gyermekek életkorának megfelelően a szervezet fokozatos terhelése, edzése, mozgásigényének kielégítése. Az egészséges életmódra nevelés keretén belül, a szervezet lelki és testi harmóniájának, összhangjának megteremtéséhez a feltételek (hely, idő) biztosítása.

A mozgás koordinálása, a gyermekek egyensúlyérzéke a folyamatos és egyben szakaszos növekedés miatt gyakran felborul. Ennek helyreállítása csak intenzív és lendületes nagymozgással, edzéssel és ügyességet fejlesztő játékokkal lehetséges.

Ezért erősíteni és gyakoroltatni kell a természetes (járás, futás, kúszás, mászás, ülés, állás) és a vestibuláris (egyensúly érzetet befolyásoló) mozgásokat (akadályok átlépése, ugrás, szökdelés, guggolás, kéz-lábemelés, dobás, lépcsőn járás stb.).

Miután az egészségvédelem, a lelki harmónia és az értelmi képességek fejlődésének alapja a mozgás¹³, ezért minél többször, amikor csak lehet, be kell építeni a gyermekek tevékenységébe. A szabad játékidőben, /a csoportszobában is/ megteremtjük a feltételeket a nagymozgások gyakorlásához is.

- A teremben a berendezések praktikus elhelyezésével, tornapad, tornaszer rendszeres bevitelével, stb.
- A gyermek természetes mozgását figyelembe véve kúszás, mászás megengedésével (állatutánzó játékok), a széken üldögélés csökkentésével (asztalnál játszás - gerincferdülést előidéző foglalatosság), a szőnyegen, földön való játszás növelésével, biztosításával.
- Rendszeres, naponta kétszer, óvodapedagógus által irányított gimnasztikai és futó játékkal.

¹³ Az alacsonyabb idegpályákra (mozgás) épülnek a magasabbak (írás, olvasás, stb.).

- Heti egy, illetve két mozgás tevékenység szervezésével, mely már kiscsoporttól kezdve elkezdődik.
- Kirándulások, szabadban futásos - kergetős játékok szervezésével.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Feladataink:

- Lehetőséget biztosítani minden gyermeknek a mindennapos örömteli mozgásos tevékenységre, játékra a csoportszobában, udvaron az egyéni képességeinek, szükségleteinek megfelelően.
- A szervezett és irányított mozgásfejlesztésen túl, szabad mozgástevékenység kötetlen formában történő biztosítása.
- Irányított mozgásfejlesztés alkalmával lehetőség teremtése tudatosan tervezett test-edzésre, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő, komplex képességfejlesztésre.
- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése, a mozgásfejlesztő játékok széleskörű alkalmazásával.
- A kondicionális, koordinációs képességek és a keresztcsatornák fejlesztése.
- A mozgási tevékenységek anyagának összeállításakor elsődleges a csoport- és az egyén fejlettségi szintjének figyelembe vétele.
- Prevenációs gyakorlatok beépítése a mozgásos tevékenységekbe.
- A játék, játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása.
- Az aktív nagymozgástól a finommotoros manipulációig történő fokozatos fejlesztés elősegítése.
- A gyermekek finommotorikus képességeinek fejlesztése.
- A mozgásra inspiráló, balesetmentes, biztonságos környezetet megteremtése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban. Az udvari játék során gyakran rollerezik, ugrókötelezik, fogócskázik. Szívesen mászókázik, egyensúlyozik, versenyt fut, fogócskázik – irányítás nélkül is.
- Mozgása harmonikus, összerendezett. Tud ütemtartással járni. Képes célzott testmozgásokat végezni, akkor is, ha azok tempója, iránya, ritmusa változik. Gyakorlatvégzés közben ügyel a megfelelő távolság tartására. A gyakorlatokat esztétikusan végzi.
- Képes lábujjhegyen, sarkon, fél lábon állni. Tud padon, vonalon egyensúlyozó járással haladni. Képes tárgyakra felugrani, azokról leugrani.
- Nagymozgása fejlett: járás, futás tempó-, és irányváltással, változó szélességű sávok között tárgy-kerüléssel. Összehangolt mozgással csúszik, kúszik, mászik, átmászik változatos formában. Rendszeresen használja a mászókat. Képes adott irányba, és irányváltoztatással a kijelölt célhoz elérni.
- Finommozgása, szem-kéz, szem-láb, kéz-láb koordinációja kialakult. A tornaszereket magabiztosan használja. Tud labdát elkapni, pattogatni, gurítani. Tud egykezes felsődobással célba dobni. Tud karikába ki-belépni, ugrani, karikát gurítani, pörgetni.
- Ismeri a mozgáshoz kapcsolódó kifejezéseket, utasításokat. Alkalmazni is tudja, saját és társai mozgását megfelelő kifejezésekkel irányítja.
- Tudja és helyesen alkalmazza a jobbra, balra, jobb kéz, balkéz kifejezéseket.

4.5.5. Külső világ tevékeny megismerése

Óvodapedagógusaink feladata, hogy lehetővé tegyék a környezet tevékeny megismerését.

gyermek számára a

Biztosítsunk elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzünk hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálásra, alapozására, alakítására.

Cél: A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

A helyes szokások, a környezettudatos magatartás kialakítása az élővilág, a harmonikus környezet megőrzése érdekében / környezetvédelem /.

Feladat: Az élővilág, a természet szeretetére, az emberi munka által létrehozott értékek megbecsülésére, a környezetszennyezés, rombolás ellen tenni akarásra nevelés.

A gyerekek életkorának és érdeklődésének megfelelő ismeretátadás a mikro, ill. makro környezetről, matematikai fogalmakról.

Általában a külső világ tevékeny megismeréséhez kapcsolódó témajavaslatok, a nevelés tartalma szerinti csoportosításban a 3 - 6 - 7 éves korú gyermekek részére, az óvodapedagógusok által előre tervezhető. Az óvónő, vagy a gyermekek által felvetett témák a gyermekek számára nem a megtanulandó feladatokat jelenti az óvodában, hanem a beszélgetések során szóba kerülő témákkal az óvodáskor 3-4 éve alatt ismerkednek, tapasztalatokat gyűjtenek.

Az óvodapedagógus feladata, hogy mindig a gyermekek értelmi képességének, érettségének megfelelő mélységben spontán, vagy előre elképzelt módon, az adott témakört a gyermekekkel közösen feldolgozza, s közben új ismereteket adjon át. Mindezt játékosan, játékos szituációkba ágyazva. Különösen igaz ez a környezeti és matematikai tapasztalatszerzésre.

1. A világ felfedezése, a szűkebb és tágabb környezetünk megismerése a gyermekek számára egyben tapasztalatok gyűjtésének sorozata. Ez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy biztonságosan tudjanak eligazodni, tájékozódni az őket körülvevő természeti és társadalmi világban.

Fontos, hogy az „én-tudat” kialakulásával párhuzamosan a környezettel (ember, állat, növény, élettelen tárgyak, eszközök) szembeni helyes viselkedési kultúra is kialakuljon.

Mindenkinek szüksége van arra, hogy önmagát reálisan el tudja helyezni a világban. Óvodáskorban a közvetlen környezet megtapasztalásából indulunk ki, majd a tágabb világ felé haladva nyújtunk ismereteket, vagy rendszerezzük a már meglévő tudást. Ez jól tükröződik a kezdeményezések témáiban: - család, óvoda, környező utcák, üzletek, hivatalok, közlekedési lehetőségek, falu - város – ország, stb.

- A világban való eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges megismerni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, közben megtanulva ezek szeretetét, védelmét is.
- Az új élmények megszerzése során mindig figyelembe kell venni, hogy mi érdekli őket a legjobban, mi az, amire a természetes kíváncsiságuk során éppen rácsodálkoznak.

Ennek megfelelően nagy hangsúlyt kell fektetnünk a gyermekekből kiinduló spontán megnyilatkozásokra, a gyermekek által feltett kérdésekre. Ezért rugalmasan kell terveznünk, hogy bármikor be tudjunk építeni egy-egy új, előre nem tervezett témát.

- Az óvodapedagógus aktivitása, felkészültsége, tájékozottsága szorosan összefügg az adott gyerekcsoport érdeklődési kedvével. Óriási felelősség, hogy valamennyi, az óvodában feldolgozásra kerülő témában ismereteink megbízhatóak, tudományosan megalapozottak legyenek, mert a gyermek még mindent elhisz nekünk, azt is, amikor téves információkat közvetítünk feléjük.

Feladatunk:

- A gyermekek környezetében lévő élővilág megismertetése, megszerettetése és annak tudatosítása, hogy a vizek, az állatok, a levegő, a föld védelme, fontos feladat.
- A környezettel való harmonikus kapcsolat, pozitív érzelmi viszony kialakítása, melynek feltétele az óvodapedagógus nyitottsága, érzékenysége a környezet, a természet iránt
- A természetben zajló tapasztalatszerzés során ok-okozati összefüggések megláttatása.
- A külső világ tevékeny megismerésének az évszakok folyamatos változásához történő kapcsolása úgy, hogy szerezzenek a gyermekek ismereteket: az évszakokról, azok változásairól, az időjárásról, az öltözködésről, a növényekről, az állatokról, a közlekedésről, a családról, a testünk részéről, az érzékszerveinkről, az egészségről, a betegségről, a víz, a föld, a levegő tulajdonságairól.
- Megfelelő hely, idő eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre.
- A tevékenységek szervezése során az új ismeretek nyújtására, a már meglévő ismeretek gyakorlására, megszilárdítására azok rendszerezésére, a fogalmi gondolkodás alakítására való törekvés.
- A külső világ tevékeny megismerésére vonatkozó témák, élményszerzési lehetőségek, életkorhoz igazodó, egymásra épülő feladatok tudatos tervezése.
- A szülőföldhöz való pozitív viszony (hazaszeretet) kialakítása.
- A néphagyományokról, szokásokról tapasztalatok szerzése kirándulások, helyszíni foglalkozások során, ahol a gyermek önálló véleményalkotását támogatjuk, társas kapcsolatainak alakulását segítjük.
- A helyes értékrend kialakítása a környezettudatos életvitel, valamint a fenntartható fejlődés megvalósulásához szükséges, környezettudatos magatartásformák alapozása.
- A környező világ mennyiségi és formai kiterjedésében összefüggések felfedezése, sokoldalú ismeretek, tapasztalatok szerzése és tájékozódás a környezetükben.

2. Matematikai tapasztalatok szerzése, a matematikai látás és gondolkodásmód kialakítása fontos feladat az óvodában.

Az ilyen jellegű ismeretek hozzásegítik a gyermekeket a külvilág feldolgozásához, pontosításához. Matematikai ismeretbővítésre bármilyen tevékenység gyakorlása közben lehetőség van. Elsősorban a játék - hány építőkockád van, kérem a kisebbet, mennyi kellene még, stb. De más foglalkozással összekapcsolva is fejleszthető ez a terület pl.: hosszabb vonalat rajzolj, annyit ugorjál, ahányat tapsolok, stb.

Az óvodás gyermek legjobban az érzékszervi, mozgásos, cselekedtető formában sajátítja el a matematikai fogalmakat, összefüggéseket, relációkat, stb. Soha sem szabad elvontan, a ma-

nipulálás, tevékenykedés lehetőségét kizárva, konkrét eszközök lehetősége nélkül „matematikázni”.

Az óvodának nem az a feladata, hogy matematikát tanítson, hanem az, hogy a matematikai problémák iránt felkeltse az érdeklődést, kielégítse a gyermekből jövő természetes kíváncsiságot. A szakkifejezések megtöltése tartalommal és valós tapasztalatokkal, mindezt játékba, játékos feladatokba ágyazva.

A matematikai nevelés tartalma:

1. A tárgyak és személyek összehasonlítása, válogatása, rendezése valamilyen szempont szerint - halmazképzés.
2. A számfogalom előkészítése, megalapozása (mely nem egyenlő a mechanikus számlálással.)
3. Geometriai tapasztalatszerzés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Ismeri a környezetében élő állatok neveit, jellegzetességeit, azok gondozását, védelmét. Felfigyel arra, hogy hol élnek, milyen kapcsolatban van az emberrel (házat őriz, megkönnyíti a közlekedést, a munkát, szórakozásban, sportolásban van szerepe. Gyűjtőfogalmakat használ: háziállatok, vadállatok, madarak, bogarak stb.
 - Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, azok gondozását és védelmét,
 - Tudja saját nevét, lakcímét, szülei-családtagjai nevét, foglalkozását,
 - Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri a közlekedési lámpa színeit, jelentését. Megkülönbözteti a közlekedési eszközöket jellege, használati módja (szárazföldi –vízi - légi) szerint.
 - Ismeri a közelben lévő intézményeket, azok rendeltetését (iskola, orvosi rendelő, posta, üzletek).
 - Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Felidézi az évszakok legszembeütőbb jegeit. Ismer néhány évszakhhoz kapcsolódó eseményt, ünnepet (tevékenységet, sportolási lehetőséget...).
 - Meg tudja nevezni a napokat, felfigyel sorrendiségükre. Cselekvéshez kötöten felismeri, megnevezi a napszakokat.
 - Ismeri a társas érintkezéssel kapcsolatos viselkedés alapvető szabályait. Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához szükségesek.
-
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
 - Ismeri a színeket, azok sötétebb, világosabb árnyalatait. Képes összehasonlítani, szétválogatni, összegyűjteni tárgyakat színük szerint- funkciójuktól, formájuktól, kiterjedésüktől függetlenül is.
 - Észleli és szóban is kifejezi a tárgyak formai tulajdonságait (gömbölyű, szögletes, gurul stb.). Képes a formakövetésre, pl. ritmikus sorok kirakása közben.
 - Helyesen használja a tő- és sorszámneveket. Tud két vagy több mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, vagy ugyanannyi-e. Képes 10-es számkörben bontani, pótolni (részhalmazokat egyesíteni).
 - A személyeket, tárgyakat 10-ig meg tudja számlálni. A mechanikus számláláson túlmenően tud számlálást mozgással kísérni: ugyanannyit tapsol, dobbant stb., folytatja a számlálást.
 - A környezetében található személyek, tárgyak, dolgokról szerzett sokoldalú információ alapján képes kapcsolatokat felfedezni közöttük (azonosságok, különbözőségek). Tud kiemelt tulajdonságaik alapján szétválogatni, halmazt alkotni, egybegyűjteni (saját és megadott szempont(ok) szerint.

A VÁRHATÓ FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

1. „A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
2. Az iskolakezdéshez három feltétel megléte szükséges: **testi, lelki és szociális érettség**, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.
3. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.”

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai lég-

körben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése a dokumentum végén található, a 2. számú mellékletben.

4. 6. *Kapcsolatok más rendszerekkel:*

Óvodánk a gyermekek megfelelő ellátása érdekében az alábbi területeken tevékenykedő csoportokkal, intézményekkel, más nevelési rendszerekkel tart fenn közvetlen és közvetett kapcsolatokat.

1. **A család és az óvoda, - szülői szervezetek (Óv.SzSz)**
2. Társintézmények: - Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék,
- KLIK Bp. VIII. Tankerület – iskolák, - JEGYMI¹⁴
3. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat VIII. kerületi Tagintézménye
4. Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermejkölési Központ JSzSzGyK,
5. Józsefvárosi Roma Önkormányzat,
6. Fenntartó: Józsefvárosi képviselőtestület, önkormányzat és a hivatal osztályai (Humánkapcsolati Iroda, Pénzügyi Ügyosztály, JGK Zrt.¹⁵).
7. Közművelődési intézmények: színház, mozi, bábszínház, múzeum, művelődési ház, állatkert, Kesztyű gyár, könyvtár, stb..
8. Egészségügy: Józsefvárosi Egészségügyi Szolgálat (gy. orvos, védőnő), fogorvos
9. Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Oktatási Hivatal / POS, KIR rendszer

¹⁴ Józsefvárosi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Általános Iskola

¹⁵ Józsefvárosi Gazdálkodási Központ Zrt.,

10. Egyéb: Raoul Wallenberg Szakközépiskola és Szakiskola, ELTE Tanító és Óvóképző Kar

A felsoroltak közül csak az első pontban megjelölt kapcsolattartást emeljük ki, a többi terület fontosságát nem feledve.

1. A család és az óvoda kapcsolata

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve lődését. A szülők nevelőtársaink. Ők tudnak ról, ők ismerik legjobban gyermekeik igényeit, szükségleteit. Az óvodapedagógusnak pedig olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata van, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

segíti a gyermekek fej-
legtöbbet a gyermekük-

A korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvoda körültekintően szervezi meg és szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítség az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

Cél: Érvényesüljön az intervenciós gyakorlat a kölcsönös tisztelet és bizalom talaján. Együttműködés a gyermek fejlődésének elősegítése érdekében.

Feladat: A kapcsolattartás formáinak működtetése. A szülők nevelési problémáinak megoldásában való segítség. Időben adott reális, de tapintatos információk átadása.

Kapcsolattartás lehetőségei:

Személyesen:	Közvetett módon:
<ul style="list-style-type: none"> - óvoda bemutató nyílt nap, első szülői értekezlet az új gyermekek szüleinek, - csoportos szülői értekezlet, - fogadó óra, - napi néhány perces kommunikáció, - óvodai vezetői, tagóvoda-vezetői konzultáció, 	<ul style="list-style-type: none"> - telefon, - e-mail levél, - weblap, - gyermekek fejlettségmérő dokumentumai, - írásos értékelés a gyermek fejlődéséről
<ul style="list-style-type: none"> - játszó délután, - nyílt nap, - nyílt hét 	<ul style="list-style-type: none"> - közzétételi lista,
<ul style="list-style-type: none"> - anyák napja, - apák napja, - családlátogatás, - nyilvános óvodai ünnepek, - óvodanap(ok) 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodaújság, - faliújság - kifüggesztéssel

1.1. Közös teendők, hogy biztosítsuk a gyermekek testi, lelki, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez a szükséges feltételeket. Továbbá a kötelező óvodalátogatás, képzési kötelezettség teljesítését, a rendszeres óvodalátogatást.

1. 2. A szülő feladata, hogy figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, rendszeresen tartson kapcsolatot a pedagógusokkal. Segítse elő gyermeke közösségbe való beilleszkedését, az óvoda Házirendjének, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.

1. 3. A szülők elvárásait, az otthoni nevelés hatásait a gyermekek naponta magukkal hozzák. A pedagógus akkor jár el helyesen, ha mindezeket figyelembe véve tervezi meg a differenciált pedagógiai munkáját.

1.4. Az óvoda működésében komoly segítséget nyújthat egy jól működő Szülői Szervezet (Óv.SzSz). A pedagógiai munkát színesítő ötletekkel, építő kritikával, szervezésben segítségadással, kapcsolatok felajánlásával aktívan részesei lehetnek a szülők is az óvoda napi életének. Feladatunk ennek tudatosítása az új szülők körében is.

- A szülő, mint az óvoda igénybevevője, párnere közvetlen és közvetett hatással van az óvodában folyó pedagógiai munkára.
- Az óvodáinkban évenként felmérjük a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Az eredményeket nyilvánosságra hozzuk. Az SZMSZ-ben szabályozzuk a szülői panaszkezelés rendszerét, az 1 + 14 tagóvoda tekintetében. Tagóvodánként és összes óvoda szintjén megszervezzük a szülők érdekegyeztető, érdekvédelem fórumait.

Az óvodai demokrácia alaptétele az [Nkt. 24. § (2)] bekezdése szerint: „A nevelési-oktatási intézmény működésével kapcsolatos **döntések előkészítésében, végrehajtásában és ellenőrzésében** – jogszabályban meghatározottak szerint – részt vesznek a **szülők**, valamint **képviselőik** (Óv.SzSz elnöke és a tagok).”

A szülők döntése alapján véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező Szülői Szervezetet (közösséget) hozhatnak létre. [Nkt. 73. § (1)]

- Kölcsönösségi alapon a szülői szervezet képviselőit is meghívhatják a nevelőtestületi értekezletekre. Lásd 20/2012. EMMI rendelet 119. § (4) bekezdés
- Ha Szülői Szervezet írásos véleményét nem csatolják ezekhez az intézményi dokumentumokhoz, akkor azok a törvény értelmében **érvénytelenek**.
- **A fenntartó** köteles kikérni a Szülői Szervezet véleményét - többek között - az intézmény megszüntetésével, átszervezésével, nevének megváltoztatásával, vezetőjének megbízásával, a megbízás visszavonásával összefüggő döntése vagy véleményének kialakítása előtt.

4.7. A tervezés, mérés, értékelés folyamata:

A pedagógus munkájának eredményessége mindig a visszajelzésekből mérhető le. Ehhez időről időre meg kell figyelnie, vizsgálnia, hogy egy gyermek fejlődésében honnan hová jutott el az adott intervallumban. Ezt írásban is dokumentálni kell valamennyi gyermek esetében, annak érdekében, hogy a mérés eredményét feldolgozó értékelés után tervezhető legyen a további fejlesztés.

Mérés, értékelés dokumentációja: Az anamnézis lap és a pedagógus megfigyelései (mozgás, látás, hallás fejlettsége, értelmi képességek, kognitív funkciók, szociális képességek, beszédfejlettség, anyanyelvi képességek, érzelmi, akarati képességek, valamint a játék) alapján kitöltött személyiséglap vezetése, a tagóvodák által kidolgozott fejlődést nyomon követő dokumentáció alapján, évente minimum 2-szer.

Célja: Valósuljon meg a gyermek, az adott időszakra jellemző fejlettségi szintjének, állapotának megismerése. Biztosítsuk a megfigyeléseikből, a vizsgálati eredmények elemzésével a fejlesztés irányvonalát. Legyen képünk arról, hogy a gyermekek önmagához képest mely területeken fejlettek, vagy hol van esetleges lemaradásuk.

Feladat: A nevelési év elején (szept.-okt.), majd februárban, és májusban megvizsgálni az előző időszak eredményességét, és ehhez viszonyítva kijelölni a további feladatokat.

Tervező munka: Az óvodapedagógus a kijelölt feladatait írásban is tervezi, s ezt a csoportnaplóban rögzíti, a 20/2012.(VIII.31.) EMMI Kormányrendelet 91.§ értelmében, a kötelező elemek alapján. Ügyelni kell arra, hogy az óvoda pedagógiai programja (NEÓ.PP) Éves Munkaterv és a Csoportnapló nevelési és oktatási terve szinkronban legyenek egymással.

II. Fejezet

Sajátos alap feladatok, egyéb szolgáltatások

Az önkormányzat a feladatellátás keretében **ingyenesen** igénybe vehető szolgáltatásokat nyújt.

- meleg étkeztetés rászorultság, jogosultság, illetve szülői nyilatkozat alapján,
- az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata,
- korai képesség és készségfejlesztés, esélyegyenlőség biztosítás felzárkóztató pedagógus önként vállalt alkalmazásával,
- a tehetséges gyermekek gondozása,
- etnikai kisebbséghez tartozó, fejlődésben lemaradt gyermekek differenciált fejlesztése,
- az óvodai tevékenységeken való részvétel /három éves kortól napi négy órában kötelező részt venni az óvodai nevelésben/,
- az erdei óvoda használata (kivéve az ottani étkezést),
- a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete (gyermekorvos, fogorvos),
- szükség esetén logopédus, dyslexia - megelőző foglalkozás,
- a különös bánásmódot igénylő gyermekek integrálása, felzárkóztató foglalkozása.

Fontos szabály, hogy az óvoda csak olyan külön programot szervezhet a gyermekek részére, amely anyagilag nem jelent terhet a család számára.

1. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a fejlődésüket hátráltató tényezőket feltárják, és pedagógiai segítségben részesüljenek.

Az intézményi gyermekvédelem az ide vonatkozó törvények, az önkormányzat rendeletei, a gyermekvédelmi felelős és az intézmény munkatervében megfogalmazottak alapján történik.

1.1. A gyermekvédelem a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, családban történő nevelését kíséri figyelemmel, a veszélyeztetettség megelőzését illetve megszüntetését és a már kiemelt gyermeknek a családba történő visszahelyezését célozza meg.

- ✓ A hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetben nevelkedő gyermekek száma kerületünkben elég magas, ez azért tagóvodánként változó. Óvodapedagógusaink, a felzárkóztató pedagógus és a gyermekvédelmi felelős ezekkel a gyermekekkel és családokkal, az óvodaigazgatóval, és a tagóvoda-vezetőkkel összehangolva, kiemelten és differenciáltan foglalkoznak, mindig az adott helyzetnek megfelelően.
- ✓ Az óvodai feladatok ellátásához egy gyermek számára igénybe vehető időkeret heti ötven óra, ez napi 10 órát jelent. Amennyiben a gyermek óvodában tartózkodási ideje ezt az időtartamot rendszeresen és indokolatlanul meghaladja, felhívható a szülő figyelmére arra, hogy gyermekének szüksége van a családi közegre, s a közösségben (folyamatos alkalmazkodással) töltött túl hosszú idő idegrendszerének fejlődését hátráltathatja.
- ✓ Amikor egy gyermek sokat hiányzik indokolatlanul, vagy igazolatlanul, akkor a gyv. felelős a tagóvoda-vezetővel közösen az óvodában, vagy családlátogatás keretében felhívja a szülő figyelmét a kötelességére (kötelező óvodáztatás), egyúttal feltárja a kötelességszegés okait.

1.2. Az óvoda gyermekvédelmi munkája:

- Nyilván tartja, hogy ki veszi igénybe a szociálisan hátrányos helyzete miatt az étkezési térítési díj támogatást.
- A mélyszegénységben élő szülők figyelmét felhívja az egyéb támogatási lehetőségeire.
- Segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól, ha a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel már nem tudja az óvoda megszüntetni (védelembe vétel, stb.).
- A veszélyeztetett körülmények között élő gyermek védelme, beszélgetés a szülőkkel, amennyiben szükséges a megfelelő szakemberek értesítése.
- Közreműködik a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében. Amennyiben szükséges külön programot szervez az ingerszegény környezetben nevelkedő gyermekek számára.

1.3. A tagóvoda gyermekvédelmi tevékenységének, a gyermekek mindennekfelett álló érdekének érvényesítése, ellenőrzése a tagóvoda-vezető felelőssége.

1.4. A Napraforgó Egyesített Óvoda kerületi szintű munkaközösséget működtet a gyermekvédelmi munka hatékonyságának emelése érdekében. Továbbá az egyesített óvoda vezetőségének valamennyi tagja részt vesz a gyermekvédelmi munkában.

2. Felzárkóztatás a részképességekben lemaradt gyermekek számára

Az adott csoportban történő folyamatos fejlesztés az óvodapedagógus és a felzárkóztató pedagógus közös felelőssége. A nevelési év elején történő, a gyermek fejlettségét mérő vizsgálat alapján egyeztetnek arról, hogy ki az a gyermek, akinél részképesség lemaradás tapasztalható.

2. 1. A felzárkóztató pedagógus feladata:

- Hetente többször is az esélyegyenlőséget segítve, felzárkóztató foglalkozást szervez az arra rászoruló gyermekek számára.
- A nevelési év elején a gyermek csoportokat meglátogatva, a gyermek természetes környezetében megfigyelés alapján kiszűri azokat, akik külön fejlesztésre szorulnak.
- A kisebb csoportokban, illetve egyénileg foglalkozik a gyermekekkel.
- Segít az iskolaérettség megállapításában,
- Fogadó óra keretében tájékoztatja a szülőket az általa fejlesztett gyermekek haladásáról.
- Amikor a fejlesztő pedagógus foglalkozása idején az óvodai csoport kirándulni megy, szabadterei foglalkozást tart, elkíséri a gyermekeket, és ott foglalkozik velük külön.

2. 2. A felzárkóztató pedagógus és az óvodapedagógus összeegyeztetett közös feladata:

- Az érzékelések, a térbeli tájékozódás fejlesztése a megismerés folyamatában.
- A környezetünk iránti érdeklődés felkeltése, az ok-okozati viszonyok felismertetése.
- A rendszerező és az elemző gondolkodás kialakítása, gyakoroltatása.
- A koncentráció képesség, ill. a figyelem tartósságának fejlesztése.
- A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos sokoldalú tapasztalatszerzés (érzékelés, észlelés, megfigyelés, visszaemlékezés).
- A formaérzék, a feladatmegoldó, a számlálási készség kialakítása.

Olvasás és írás-előkészítő foglalkozások megszervezése.

* síkban való tájékozódás fejlesztése,

- * biztos, helyes ceruzafogás, a kezesség kialakítása, a finommotorika fejlesztése,
- * kézügyesség fejlesztése különböző technikákkal (tépés, festés, stb.)
- * alapformák, betű elemek, sorminták kialakítása, gyakorlása.

Beszédkésztség fejlesztése, szókincsbővítés - gyűjtő és elvont fogalmak.

A verbális kommunikáció fejlesztése, - a megértés és a megértetés képességének javítása a gyerek beszélgetése során.

Az igeidők, névutók, relációk helyes és biztonságos használatának kialakítása a természetes beszéd közben.

2.3. A tagóvoda-vezetők a kötött óraszámuk letöltése idején azokkal a külön fejlesztésre szoruló gyermekekkel foglalkoznak heti rendszerességgel, akikkel már a felzárkóztató pedagógus idő hiányában nem tud, és a lemaradásuk nem olyan nagymértékű.

2.4. A Napraforgó Egyesített Óvoda kerületi munkaközösséget működtet a felzárkóztató munka hatékonyságának emelése érdekében.

Ezeken a megbeszéléseken, konzultációkon, esetmegbeszéléseken részt vesz a tagóvodánként delegált felzárkóztató pedagógus.

2.5. A kiemelten **tehetséges gyermekek gondozása** a felzárkóztatással hasonló módon, az óvodapedagógus, a felzárkóztató pedagógus és a tagóvoda-vezető között megosztva.

Feladat számukra, a képességeik, tempójuk alapján, differenciáltan, egyéni bánásmóddal speciális foglalkozást biztosítani számukra, segítve az önmagukhoz képest történő fejlődést.

3. A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrált nevelése

Józsefvárosi Önkormányzat óvodák Alapító Okiratában szakfeladatként jelölte meg a *mozgásszervi, látássérült, hallássérült, enyhén vagy középsúlyosan értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzdő* sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését valamennyi tagóvodánkban, a 18. oldalon található táblázat szerinti megosztásban, szakértői bizottság kijelölésével.

Az Nkt. 4.§ (13) Az óvoda feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a **kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő** - sajátos nevelési igényű (SNI) - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTM), és a kiemelten tehetséges gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Az SNI és a BTM-es gyermekek befogadása, csak akkor jöhet létre, ha az intézmény rendelkezik az ellátásukhoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel. Fejlesztésük speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

- Az óvodapedagógus az alapfeladatainak ellátásán túl, mely a 20-25-ös létszámú csoportot hivatott gondozni, nevelni, oktatni, speciális fejlesztést nem láthat el. Ezek a gyermekek képességeikhez, és fogyatékoságukhoz képest, viselkedés zavarukhoz mérten vesznek részt a csoport napi életében. Az óvodapedagógus munkáját segíti ilyenkor a pedagógiai asszisztens személye is.

- A speciális ellátást minden esetben az utazó gyógypedagógus hivatott ellátni, illetve a szülő személyesen elviheti gyermekét óvodán kívüli, célirányos fejlesztésre.
- Az utazó gyógypedagógus általános feladata az óvodában, a gyermek fejlesztése a szakértői véleményekben megfogalmazott területeken és óraszámokban. Ehhez a tagóvodavezetőnek kell biztosítania a feltételeket.
- Amennyik óvodánk ilyen gyermeket lát el, ott akkor a sajátosság jellegének megfelelően, szakember segítségével, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét figyelembe véve, e dokumentum mellékleteként tagóvodánként rövid, speciális nevelési programot készít.
- További kritérium, a többi ép, egészséges gyermek fejlődését nem akadályozhatja, nem gátolhatja. Nem korlátozhatja mások cselekedeteit pl.: az óvodapedagógus pedagógiai munkáját sem. Nem veszélyeztetheti saját és társai, valamint az óvoda dolgozóinak egészségét, testi épségét, idegrendszerét. /Gyermeki jogok fejezet

Az óvodaigazgató és a tagóvoda-vezető felelősége a sajátos nevelést igénylő gyermekek felvételekor igen nagy. Fel kell mérni, hogy a feltételek biztosítottak, biztosíthatóak-e az adott óvodában, és fel kell mérni, hogy a gyermek integrálható-e. Amennyiben nem, a különböző külső nyomások ellenére a felvételt megtagadhatják. Ha egy gyermekről később derül ki, hogy gyermekközösségbe **nem integrálható**, akkor mindent meg kell tenniük, hogy a sérült gyermek minél előbb a számára megfelelő intézménybe kerüljön. Ilyen esetben, a többi ép gyermek érdeké kell képviselniük!

4. Logopédiai foglalkozás

Hetente kétszer a **Szakszolgálat** kerületi logopédusai ellátogatnak az óvodáinkba, és felmérésük alapján az arra rászoruló gyermekekkel szakszerűen és intenzíven foglalkoznak. Első sorban a nagycsoportos, iskolába menő beszédhibás gyermekeket látja el. Amennyiben lehetőség van a kisebb korcsoporthoz tartozó súlyosan beszédhibás gyermekekkel is foglalkozni.

A beszédhibás gyermekek esetében tanácsot adnak az iskolaérettség megállapításához, amennyiben szükséges, írásos szakvéleményt is készítenek. Évente, a nevelési év elején felmérést végeznek a gyermekek között dyslexia szűrés és prevenció miatt.

5. Etnikai kisebbséggel összefüggő nevelési feladatok

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodákként feladatunk, hogy megvalósítsuk az etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

Óvodáinkban azokkal a roma gyermekekkel foglalkozunk kiemelten, akik életkorukhoz képest lemaradást mutatnak valamilyen képesség, készség területén, vagy az ingerszegény családi háttérből adódó szocio-kulturális hátrányukat kompenzálni kell, az esélyegyenlőség érdekében.

Ezekben az esetekben a szülők írásos nyilatkozatát kikérjük, arról, hogy igénylik a gyermekük felzárkóztató fejlesztését.

A etnikai gyermekekkel való fejlesztő munka célja: az életkornak és a korcsoportnak megfelelő követelményszinthez való felzárkóztatás,

- a feladatok megoldása során a többiekkel való folyamatos és eredményes együtt haladás biztosítása,
- a gyermekek identitásának kialakulása, megőrzése,
- különbözőségeik elfogadása, kultúrájuk, értékeik hangsúlyozása,

A felzárkóztató munka fő területei: a/ prevenció b/ fejlesztés c/ korrekció

- Kognitív (megismerésre vonatkozó) követelmények:

Tények és elemi információk, fogalmak, szabályok, egyszerű alapelvek, rendszerek ismerete, egyszerű összefüggések megértése, az ismeretek alkalmazása megfelelő helyen, ismert szituációban, új helyzetben.

- Tanulással, értelmi fejlesztéssel összefüggő követelmények:

- Érdeklődés az attitűdök és az értékek befogadása iránt.
- Reagálás, válaszadás a pedagógus, ill. a kortársak által feltett kérdésekre.
- Az életkornak megfelelő értékrendszer kialakulása.

- Pszichomotoros fejlesztés követelményei:

- a rövid távú emlékezet fejlesztése, - mozgás és a percepció fejlesztése,
- közvetlen fejlesztés, - a verbális képesség tudatosítása
- a testséma kialakításában a mozgás szerepe

- Szociális fejlesztés követelményei

Segíteni kell a helyes szocializáció kialakulását. A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolatában, valamint az én fejlődés csoportrelációiban.

- ⇒ a gyermek legyen képes felmérni saját helyzetét, státusát a csoportban,
- ⇒ legyen kész a társaival való együttműködésre,
- ⇒ a társak kezdeményezését ne saját énjének veszélyeztetettségeként élje meg,
- ⇒ legyen képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusok lerendezésére, felnőtt segítsége nélkül.

- Az identitás erősítése (életkoruknak megfelelő szinten)

A cigány hagyományok őrzése (szülők segítségével), a cigányság története, a cigány művészetek - mese-vers, zene, festészet megismertetése.

6. Erdei óvoda

Az intézményeinknek évente többször is lehetősége van arra, hogy a nagyobb gyermekeket elvigye a Józsefvárosi Önkormányzat tulajdonában lévő Káptalanfüreden található balatoni nyári táborba, illetve a magyarkúti Gyermek Üdülőbe, erdei óvodába.

Évente, akár többször is élhetünk ezzel a lehetőséggel. Ilyenkor a városban élő gyermekeknek a pihenésen¹⁶, a szabadban való mozgáson, a kirándulásokon túl lehetőségük van arra, hogy a természettel közlelő, a maga valóságában ismerkedhessenek.

Az erdei óvoda jellegénél fogva a gyermekek naponta rövid foglalkozásokon vesznek részt, melyekre előre felkészülnek az óvodapedagógusok.

Azokat a tagóvodákat, amelyek eddig nem vették igénybe a táboroztatás lehetőségét, kapacitáljuk, hogy ők is szervezzék meg óvodásaik számára.

Ezek a foglalkozások környezetismereti anyagokat dolgoznak fel. (Erdő, mező, erdei társulások: fák, bokrok, fűfélék, mezei virágok, erdőben és a mezőn élő állatok –madarak, rovarok, rágcsálók, vadak, gyíkok közössége.)

Új dalok tanítása a fenti témákhoz kapcsolódva, valamint a táborozás hangulatát erősítő dalok tanítása, bemutatása.

¹⁶ Van olyan gyermek, akinek ez az egész éves nyaralási lehetősége.

Legitimációs záradék

A jelen Pedagógiai Program érvényességi ideje:

Érvényessége:	2015. október-tól
Felülvizsgálatának ideje:	2016. október

A módosítás indoka: Józsefváros óvodáinak 2015. augusztus elsejével történt egyesítése.

Az egyesített óvoda neve: Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat
Napraforgó Egyesített Óvoda

Jelen NEÓ Pedagógiai Program hatálybalépésével érvényét veszti a Napraforgó Egyesített Óvoda és tagóvodáinak eddigi Pedagógiai Programja.

A pedagógiai program /PP/ további módosításának módja, lehetséges indokai:

- írásos előterjesztés az óvoda vezetőségéhez,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten, jegyzőkönyvben rögzített módon

Indoka:

- törvényi változás, - leépítés, - szervezeti átalakítás, - megváltozott gazdasági feltételek,
- a nevelő testület más program bevezetéséről dönt, - ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol, - vezető váltás, ill. nagyobb arányú személyi változás esetén.

A pedagógiai program felülvizsgálatának mechanizmusa:

<ul style="list-style-type: none"> - a bevezetésétől számított első nevelési év végén - három évenként - rendkívüli időben 	<ul style="list-style-type: none"> ┌ részleges ├ teljes körű └ részleges, célirányos
---	---

Véleményezés, elfogadás jóváhagyás, egyetértés:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) 73. § (1) bekezdés értelmében, az óvodában a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, pedagógiai munkáját érintő kérdésekben **véleményezési, javaslattevő** joggal rendelkeznek.

- Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvoda pedagógiai programját 2013. szeptember 1.-től a *nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá.*

- A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a *fenntartó*, a működtető *egyetértése* is szükséges.

Jelen dokumentum az alapfeladat ellátásán túl, **nem igényel többletkötelezettséget** a fenntartótól, ezért egyetértését nem kell külön kérni.

1. Véleményezés

Szülői Képviselőt nevében: A dokumentumot megkaptuk, a többi szülővel közösen megvittattuk, a benne foglaltakat megismertük, és véleményeztük.

Bp. 2015. október

Mánya István
Óv. SzSz. elnök

2. Elfogadás:

A módosítással kapcsolatban a Napraforgó Egyesített Óvoda nevelőtestületének valamennyi tagja egyetértését kinyilvánította és az abban foglaltakat elfogadta. Az elfogadásról szóló Határozat száma: 27/2015.

Bp. 2015. október 22.

Gyurkovics Miklósné
óvodavezető h.

Husvéth Laura
óvodavezető h.

Matisz Lászlóné
óvodavezető h.

3. Jóváhagyás

A Napraforgó Egyesített Óvoda Pedagógiai Programját (NEÓ PP) az intézményvezető jóváhagyta a 27./2015 határozata alapján, 2015. október 22.-én.

P.H.

dr. Tárnokiné Joó Ildikó
óvodaigazgató

4. Tájékoztatásul megkapták: Az Önkormányzat Képviselőtestülete, a nevelőtestület, az óvodavezető, és a szülői képviselőt:
5. Publikálás formája: tájékoztató szülői és munkatársi értekezleten, kifüggesztés, weblapon való megjelenítés

Irodalom jegyzék:

Az óvodai nevelés programja	1989. Tankönyvkiadó
Óvodai nevelés országos alapprogramja	363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
Bálint Alice Kossuth Könyv Kiadó 1990.	A gyermekszoba pszichológiája
Forrai Katalin Bp. Editio Musica 1974.	Ének az óvodában
Dr. Spencer Kagan Önkonet kft. 2002.	Kooperatív tanulás
Gósi Mária Bp. 1993., 1994.	Beszédészlelés – beszédmegértés, Beszéd és beszédviselkedés az óvodában
Dr. Buda Béla Nemzeti Tankönyvkiadó	A személyiség fejlődés és a nevelés pszichológiája
Feldmár András HVG Kiadó 2014.	Hogyan lesz a gyerekből felnőtt
Czeigler Orsolya Saxum Kiadó 2009.	Baj van a gyerekemmel
Dr. Ranschburg Jenő Saxum Kiadó 2012.	Pszichológiai rendellenességek gyerekkorban
Alice Miller Pont Kiadó 2011.	Kezdetben volt nevelés
Gerő Zsuzsa Flaccus Kiadó 2015.	Érzelem, fantázia, gondolkodás az óvodában
Perlai Rezsőné Flaccus Kiadó 2014.	Óvodáskor fejlesztő játéka
Perlai Rezsőné Flaccus Kiadó 2014.	Erkölsi nevelés az óvodában
Perlai Rezsőné Flaccus Kiadó 2014.	Matematikai játékok az óvodáskorban
Perlai Rezsőné Flaccus Kiadó 2015.	Mit tanítsunk? Gondolatokat vagy gondolkodva tanulást?
Körmöczi Katalin Sprint Kiadó 2015.	Ügyeskedjünk együtt. Hova búj a matematika?
Péthy Endréné Comeniusz 2013.	Befogadás, méltányosság, az inkluzív pedagógia
Lukács Józsefné – Ferenc Éva Flaccus Kiadó 2010.	Játék nem csak játék!?
Pálvölgyi Ferenc L'Harmattan Kiadó 2014.	Az erkölsi nevelés új perspektívái
Elaine Aron Krasznár és Társa Könyvker. Bt. 2012.	Szuper érzékeny gyerekek. Harmóniát hozó megoldások

Napraforgó Egyesített Óvoda 1084 Bp. Tolnai Lajos u.7-9.	
Az intézmény pedagógiai munkájának sajátossága:	Kiemelt feladatok:
Az óvoda a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára a mozgásra, és fő tevékenységi formájára a játékra alapozva, a Komplex Prevenációs Óvodai Programon keresztül szervezi a különböző nevelési területeken elvégzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat.	
Csodasziget Tagóvodája	Helyi programjuknak az epochális oktatás (szakit azzal a gyakorlattal, hogy minden héten azonosnak kell lenni a foglalkozások rendjének) rendszerű óvodai nevelést választották , melynek lényege, hogy az ismereteket nem tagolják szét foglalkozási ágak szerint. A matematika és környezetismereti ciklusok 3 hetente váltják egymást.
Gyerekvirág Tagóvodája	Ebben az óvodában kiemelt szerepet kap az esztétikai, és a vizuális nevelés . Szívesen építik be a mindennapos nevelőmunkájukba a különféle népi kultúrákból átörökölt képző-művészeti technikák megismertetését, alkalmazását (pl.: fonás, szövés, batikolás, stb.).
Hétszínvirág Tagóvodája	Programjuk a gyermekek fő tevékenységi formájára, a mozgásra és a játékra épít. Továbbá a kézműves finommotoros tevékenység beépítésére a napi óvodai életbe. Fontosnak tartják az esztétikai nevelést, és a kézügyesség fejlesztését, az esélyegyenlőség megteremtését.
Katica Tagóvodája	Nevelésükben nagy hangsúlyt kap az integráció, inkluzió, valamint a tehetséggondozás , és a reformpedagógiai elemek beépítése (Freinet, Montessori, Drámapedagógia, Erdőpedagógia). A sajátos nevelési igényű gyerekek mellett a migráns gyerekek nevelésére is különös hangsúllyal odafigyelnek. Az óvoda saját logopédussal is rendelkezik.
Kincskereső Tagóvodája	Az intézmény a Kincskereső Néphagyományörző Óvodai Nevelési program alapján tevékenykedik. A gyermekeket megismertetik a népi szokások (mese, ének, tánc), kézművesség értékeivel, és a kézműves foglalkozásaik alkalmával megtanítják az ősi kézműves technikákat (agyagozás, nemezelés, stb.) Kiemelkedő jelentőséggel bírnak ünnepeik, melyek a közösség formálásának és a családdal való együttműködésnek az alappillérei.
Mesepalota Tagóvodája	Fő feladatuknak tartják a családi nevelésre épített személyiség fejlesztést a művészeti nevelés eszközeivel , mely által biztosítják a gyermekeknek az élményeket, azok befogadását az érzékszerveiken keresztül (látás, hallás, tapintás, stb.). Az integrációs pedagógiai program sajátos tennivalója önálló fejezetként jelenik meg.
Szivárvány Tagóvodája	Helyi programjuknak az epochális (korszakokba tömörített) rendszerű óvodai nevelést választották, melynek lényege, hogy az ismereteket nem tagolják szét, a matematika és környezetismereti ciklusok 3 hetente váltják egymást.
Cél az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása. A tanulási zavarok megelőzése, a gyermekek szenzomotoros képességeinek fejlődése, fejlesztése.	
Anyanyelvi nevelés, beszédértés fejlesztése, egészséges élet-módra nevelés (szomatikus, mentális és szociális nevelés). Az óvoda és a család együttműködése.	
A nemzetiséghez tartozó és hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és társadalmi integrálását	
Az egyéni, differenciált bánásmód, tehetséggondozás, és a magatartási- és iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése és korrekciója.	
Népünk hagyományainak ápolása, nemzeti, nemzeti tudat erősítése, Zöld Óvoda-ként a környezet megóvása. Fejlődési rendellenességgel küzdő gyerekek integrált nevelése.	
Az érzelmi nevelés – szocializáció keretén belül: - Egészséges életmódra nevelés - mozgás, - anyanyelvi nevelés - értelmi nevelés - Az ÉN tudata mellett a magyarságtudat formálása.	
A környezeti értékek felismertetése, és környezetvédelem valós gyakorlatokon keresztül (szelektív hulladékgyűjtés). Továbbá a gyermekek alkotói tevékenységének fejlesztése. Tevékenységeken keresztül történő tehetséggondozás.	
Anyanyelvi nevelés, beszédértés fejlesztése, egészséges élet-módra nevelés (szomatikus, mentális és szociális nevelés). Az óvoda és a család együtt működése. A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevétele.	

Koszorú Tagóvodája	Sajátos arculatuknak az egészséges életmódra nevelést, az egészségmegőrző magatartás kialakítását, az életre való testi-, lelki-, szociális felkészítést , és a környezettel való harmonikus együttélést választották. Céljuk, hogy a szociális hátrány ellenére, megfelelő testi, mentális, és szociális fejlettséggel rendelkezzenek az óvodájukba járó gyermekek.	Odafigyelnek a gyermekvédelem, a szomatikus nevelés területeire. A személyi higiénés nevelésre, a testápolási szokások kialakítására. Környezeti higiénés nevelésre, az egészség megőrzésére. A gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére. Az egészséges táplálkozásra.
Napsugár Tagóvodája	Nevelő munkájukat a Porkolábné Dr. Balogh Katalin neve által megismert " Komplex prevenció program " alapján végzik, mely segítségével lehetőség nyílik a gyerekek egyén-re szabott, sajátos ütemű személyiség fejlesztésének megvalósítására. Differenciált bánásmóddal segítik a gyerekek felzárkóztatását, és az esélyegyenlőség kialakulását.	Mozgásfejlesztés az anyanyelv, az észlelés, és a képzelet fejlődését segítve. Az anyanyelvi neveléssel, a kommunikáció fejlesztése, az önkifejezés és a szókincs bővítés érdekében.
Pitypang Tagóvodája	Nevelési programjuk: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Tartalmazza a néphagyományok ápolása, a népszokások megőrzését. A mesék, versek, énekek, népi játékok, kézműves technikák a mindennapokban kapcsolódnak a jeles napokhoz. A gyerekek megismerkednek a „népi kismesterségekkel”, és a természetes anyagokkal.	A néphagyományok ápolása, népszokások megőrzése mellett az egészséges életmódra nevelés, ezen belül: - az egészséges táplálkozás, és - a szabad mozgás levegőn, kirándulás. Óvodaijáték szerkesztése.
Százszorszép Tagóvodája	Helyi óvodai nevelési programjuk a gyermek legfőbb tevékenységére, a mással nem helyettesíthető játékokra, a mozgásra, és a környezeti nevelésre épül. Zöld Óvoda, és Madárbarát óvodaként megalapozzák a gyermekek természet és környezet iránti szeretetét. Fontosnak tartják a környezetvédelmet. Elkötelezettek a nehéz sorsú hátrányos helyzetű gyermekek nevelését. Az arra rászorulóknak terápiás szenzomotoros tornát vezetnek.	A mentális-, emocionális-, szociális hátránnyal, háttérrel küzdő gyermekeink szükségleteinek kielégítése. A komplex prevenció óvodai program alkalmazása, kiegészítve a kompetencia alapú óvodai programcsomaggal. A különbözőség elfogadása, és a tehetséggondozás. Szelektív szemét gyűjtés, és komposztálás.
Tesz - Vesz Tagóvodája	Ebben az óvodában kiemelt szerepet kap az esztétikai, és a vizuális nevelés. Szívesen építik be a mindennapos nevelőmunkájukba a különféle népi kultúrákból átörökölt képző-művészeti technikák megismertetését, alkalmazását (pl.: fonás, szövés, batikolás, stb.).	A nemzetiséghez tartozó és hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítják az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és társadalmi integrálását.
TÁ-TI-KA Tagóvodája	Az óvoda pedagógiai hitvallása, hogy óvodáskorban a gyerekek alapképességeit kell fejleszteni, melyre az iskola majd építeni tud. Ennek értelmében a zenei nevelést, a nagymozgást , a kézügyesség fejlesztést, a kreativitás, és a problémamegoldó gondolkodás kialakulását segítik. A kooperatív tanulás módszerével biztosítják az inkluzív (sokszínűsre építő, befogadó) nevelési-oktatási környezetet, hogy a kulturális és közösségi sajátosságok érték-ként jelennek meg a gyermekek személyiségében.	Anyanyelvi, és a zenei nevelés fejlesztése. Idegen nyelv tanulásához szoktatás. A multikulturális szemlélet (elkülönülő kultúrák együttélése), melynek segítségével a különbözőség egyenjogúsítása valósulhat meg. Tehetséggondozás, és az esélyegyenlőség segítése.
Várunk Rád Tagóvodája	A Nemzeti, Etnikai Kisebbség Óvodai nevelésének irányelve és Porkolábné dr. Balogh Katalin "Komplex prevenció programja" alapján elkészítették a saját komplex korrekció programjukat – melynek egyik kiemelt eleme a speciális mozgásfejlesztés, az óvoda jól felszerelt tornaszobájában. Segítik a gyermekek hátrányainak leküzdését, a közösségbe való beilleszkedését.	Egészséges életmód kialakítása, az esélyegyenlőség megteremtése. Az alapvető higiéniai szokások megtanítása, készségszintre való fejlesztése. Egyes családok ingerszegény környezetének kompenzálása, különböző, élményt adó programokkal. A szülőkel való együttműködés erősítése.

INTÉZMÉNYÜNK PEDAGÓGIAI SAJÁTÓSSÁGAINAK BEMUTATÁSA RÖVIDEN
(2-4 OLDALBAN)

Az óvodai kompetenciák értelmezése a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet alapján.

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Rendelkezik az óvodai tevékenységek tartalmainak közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismeri a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani eljárásokat a játék, verselés, mesélés, az ének-zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, a mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, a munka jellegű tevékenységek, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri az óvodai nevelés tartalmát meghatározó alapidokumentumokat. Ismeri az óvodás gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, az élményszerű tevékenység-szervezés eljárásait. Ismeri az óvodai tevékenységi formák céljait, feladatait, szerepét a gyermekek személyiségfejlődésében. Ismeri az óvodás gyermek fejlődésének jellemzőit az óvodáskor végére. Ismeri a műveltségtartalmak közvetítése során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott, és digitális információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit. Ismeri a hatékony nevelési-oktatási stratégiákat, tanulásszervezési módokat, munkaformákat, módszereket, eszközöket. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, felismerésére, megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, nevelési és tanuláselméleti tudásának hatékony integrálására. Képes a nevelő, fejlesztő tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióna.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó tervezési dokumentumokat, átlátja ezeknek a gyermeki tevékenység-szervezésben tartalmi szabályozásában betöltött szerepét. Ismeri a tervezéshez szükséges információk forrását. Ismeri a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontokat. Képes az Óvodai nevelés országos alapprogramja fejlesztési területei nevelési céljainak érvényesítésére. A tervezés során rendszerszemléletű megközelítésre képes. Az óvoda pedagógiai programja, a gyermeki személyiség fejlesztésére vonatkozó célkitűzések, a gyermekek életkora, az, a rendelkezésre álló eszközök és a pedagógiai környezet közötti összhang megteremtésével képes pedagógiai munkájának megtervezésére (nevelési terv, ütemterv, tematikus terv, foglalkozás/tevékenységterv, folyamatterv). Képes a gyermeki tevékenységek során felhasználható eszközöket, egyéb tanulási forrásokat kritikusan elemezni, a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani. A pedagógiai folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra, illetve önkorrekcióna képes. Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a kollégákkal és figyelembe venni az adott gyermekcsoport sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szoció-kulturális sajátosságok).

3. kompetencia: A tanulás támogatása Ismeri az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások óvodai képességfejlesztésben való alkalmazásának szempontjait, lehetőségeit, módszereit.

Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motivációelméletekről, a gyermekek érdeklődésének felkeltéséhez, motiváltságuk fenntartásához alkalmazható módszerekről. Rendelkezik a tevékenységközpontú környezet fizikai, érzelmi, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Ismeri a sokoldalú tapasztalatszerzés óvodai és óvodán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tájékozott a differenciális pedagógiai módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét. Képes a felfedezést,

aktivitást biztosító, a gondolkodási, probléma megoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására, illetve megvalósítására. Képes a nyugodt, biztonságos környezet megszervezésére a gyermekek szabad játékához és más tevékenységéhez. Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a tanulási nehézségek felismerésére, kezelésére. Képes a hagyományos és az információkommunikációs technikákra épülő eszközök célszerű alkalmazására.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik. A személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a perszonalizációról, a hátrányos helyzetű gyermekekről, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és az egészségfejlesztés módszereiről. Ismeri az óvodás gyermek megismerésének módszereit. Ismeri az anyanyelv által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a gyermekek fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét. Ismeri a gyermeki tevékenységek által fejlesztendő kompetenciákat, ezek fejlődésének mérési, megfigyelési módszereit. Képes a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életmód kialakítását. Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket felismerni, hatékonyan nevelni, fejleszteni, számukra differenciált Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez Óvodai nevelés Az emberi erőforrások minisztere által 2014. március 13-án elfogadott kiegészítő tájékoztató anyag. 8 bánásmódot nyújtani. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióra képes. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a gyermekek személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szerezzel) viszonyulni minden gyermekhez. Érzékeny a gyermekek, családok problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden gyermek számára.

5. kompetencia: A gyermek csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

Alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, a kulturális értékek és szokások elsajátításáról, és a multikulturalizmusról. Ismeri a gyermeki szocializáció sajátosságait és a közösségek Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez Óvodai nevelés Az emberi erőforrások minisztere által 2014. március 13-án elfogadott kiegészítő tájékoztató anyag 9 pszichológiai, szociológiai és kulturális hatásait. Ismeri a gyermekek társas kapcsolataira vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket. Alkalmazza az együttműködést támogató, motiváló módszereket a gyermekek valamennyi tevékenységében, kiemelten a játékban. Képes értelmezni és a gyermekek érdekében felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a gyermekek óvodai és óvodán kívüli életét. Képes az óvodai nyitott és elfogadó légkör megteremtésére. Előítéletektől mentesen végzi pedagógiai munkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni. Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt. Tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményének, értékeinek megismerésére, tiszteletben tartására, különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségekre. Belátja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak, képes azokat hatékony kezelni. Folyamatosan együttműködik a szülőkkel

6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

Szakszerű tudása van az értékelés funkciójáról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Tisztában van az óvodai értékelési és méréses módszerekkel, szabályokkal, összefüggésekkel. Ismeri az óvodás gyer-

mek érési sajátosságait, az önmagához viszonyított fejlődésének folyamatos megfigyelési módszereit, a különböző képességterületeken történő elmozdulás regisztrálásának módját, eszközeit. Az értékelés körébe bevonja a rendszeresen és célirányosan végzett megfigyelések során a gyermeki produktumokat a játékban és más tevékenységekben, a verbális és nem verbális megnyilvánulásokat, a cselekvésekben, feladat-, és problémamegoldásban megnyilvánuló jellemzőket, a társas viselkedést. Képes az értékelés különböző céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák, módszerek meghatározására, az értékelés eredményeinek felhasználására. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait, a szülőktől kapott gyermekük fejlődésére vonatkozó információkat. Képes az értékelés eredményeire épülő, a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatok meghatározására. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására, vagy önálló eszközök elkészítésére. Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Ismeri az óvodai kommunikáció sajátosságait, hatását a kapcsolatok minőségére. Tájékozott a szülőkkel és a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól. Ismeri a pedagógusszerepre vonatkozó pszichológiai, szociológiai és pedagógiai elméleteket, a szereppel kapcsolatos különböző elvárásokat. Ismeri a pedagógus szakma jogi és etikai szabályait, normáit. Tájékozott az óvodapedagógusi hivatásához kötődő információs forrásokról, szervezetekről. Képes a gyermekekkel a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer megteremtésére, az együttműködési formák közös kialakítására, elfogadtatására. Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra gyermekkel, szülőkkel, kollégáival, az óvodán kívüli munkatársakkal a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően. Képes felismerni, értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes meghatározni saját szakmai szerepvállalását. Pedagógiai munkájában felmerülő problémákhoz képes adekvát szakirodalmat keresni, felhasználni. Jól tájékozódik az óvodapedagógiai szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival. Képes egyszerűbb kutatási módszerek használatára. Pedagógiai helyzetekben képes együttműködésre, kölcsönösségre, segítő kommunikációra. Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon. Kész részt vállalni a pedagógiai munkájával kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. Betartja a pedagógus pálya jogi és etikai normáit. Törekszik önismertének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére, és ehhez nyitott a környezet visszajelzéseinek felhasználására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, s reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Szakmai műveltségét nem tekinti állandónak, kész a folyamatos szak tudományi, szak módszertani és neveléstudományi megújulásra. Nyitott a pedagógiai tevékenységére vonatkozó építő kritikára.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Önállóan képes az óvodapedagógiával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására, és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. Az óvodai nevelő-fejlesztő tevékenységhez kapcsolódó tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik óvodapedagógusi hivatása átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végiggondolja és képviseli az óvodapedagógusi szakterület etikai kérdéseit.

Az indikátorok óvodai értelmezése
1. kompetencia Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás
1.1. Pedagógiai munkájában korszerű szaktudományos ismereteiből az óvodai tevékenységi területek figyelembevételével válogat, és ezt szervesen építi be a tanulási, képességfejlesztési folyamatba
1.2. Nevelő-fejlesztő munkáját az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, és az óvoda pedagógiai programjára alapozza, figyelembe véve annak elveit, célrendszerét. A célokat széles körű módszertani eszköztár alkalmazásával éri el.
1.3. Szakszerű nyelvhasználat jellemzi, a műveltségterületek közvetítése során fogalomhasználata pontos, a gyermekek számára is érthetővé teszi mondanivalóját.
1.4. A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitást alkalmazza és kihasználja a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket.
1.5. Megismeri a gyermekek előzetes, más forrásból (család, bölcsőde) származó tudását, tapasztalatait, épít rájuk. Szükség esetén tapintatosan korrigálja, alakítja a helytelen szokásokat, téves ismereteket
1.6. A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket –digitális anyagokat és eszközöket is- széles körűen ismeri. Kritikusan értékeli és céljainak megfelelően tudatosan alkalmazza őket a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztésére
1.7. Pedagógiai céljainak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választja meg pedagógiai módszereit. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi.
1.8. A nevelési folyamatot úgy építi fel, választja meg a módszereket, eszközöket, szervezési módokat, munkaformákat, amelyek elősegítik az önálló megtapasztalást, a gondolkodás fejlesztését és a megszerzett ismeretek/ tudás különböző helyzetekben, feladatokban való alkalmazását. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét kiemelten fejlessze és értékelje, a tudatosság, fokozatosság és változatosság szempontjainak érvényesítésével.
1.9. Pedagógiai munkája során elsődlegesnek tekinti a gyermekek különböző forrásból szerzett tapasztalatainak, ismereteinek változatos módon történő gyakorlati alkalmazását.
1.10. Felhasználja a modern információfeldolgozási stratégiákat és eszközöket munkája során. Példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában lehetséges alkalmazására.
2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
2.1. Pedagógiai tervei a célok részletes és konkrét megfogalmazását tartalmazzák. Céljai összhangban vannak az Óvodai nevelés országos alapprogramjának, és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.
2.2. Pedagógiai munkáját éves szinten (pl. éves ütemterv), tanítási-tanulási egységekre (pl. tematikus terv, projektterv) és foglalkozásokra, tevékenységekre (játék- és munkatevékenység) bontva tervezi meg. Különböző szintű tervei szervesen épülnek egymásra.
2.3. Tervezése során figyelembe veszi a pedagógiai folyamat minden lényeges tényezőjét, a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit, a környezeti feltételeket.
2.4. Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép számítógép) célszerűen használja.
2.5. A különböző célok elérésére (pl. a tapasztalatok szerzésére, és rendszerbe foglalására, a problémamegoldó gondolkodás és az együttműködési képesség fejlesztésére stb.) tudatosan használja a tanulási stratégiák különböző módjait. A tanulási folyamat felépítése, lépéseinek egymásra épülése a cél elérését segítő, világos rendszert alkotnak.
2.6. A felkészülés során a tevékenység folyamatára, a gyermeki tevékenységek tudatos megtervezésére helyezi a hangsúlyt. Figyelembe veszi a pedagógus feltételteremtő, irányító-szervező-támogató szerepét. Tudatosan épít az ismeretszerzés egymást követő lépéseire (megismerés, tapasztalatszerzés, rögzítés, gyakorlati alkalmazás és értékelés).
2.7. Tudatosan tervez olyan szervezési módokat, munkaformákat, módszereket, (pl. páros-, csoportos tevékenységek, projekt, stb.), amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció megismerését, a segítő együttműködést, közös feladatmegoldást és

a csoportközösség erősítését
2.8. A pedagógus egyrészt a gyermek egyéni érdeklődésének, előzetes tudásának, képességei fejlettségének, másrészt az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg a képességfejlesztés folyamatát, az egyéni fejlődést segítő differenciált feladatokat.
2.9. Olyan módszereket, szervezési módokat/munkaformákat tervez a téma feldolgozására, pedagógiai céljai elérésére, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és aktivitásának fenntartására. Differenciált feladataival törekszik a gyermekek teljes körének bevonására.
2.10. Pedagógiai tervei a célok és a stratégia megválasztásának tudatosságára utalnak. Reflexióiból világossá válik, hogy jól látja a folyamat elemei közötti összefüggéseket, kölcsönhatásokat, tervezéséhez minden fontos információt figyelembe vesz, és tudatos döntéseket hoz az adott elemek kiválasztásakor és egységbe szervezése érdekében.
2.11. Reflexióiból, tervezeteiből kitűnik, hogy felkészülése során több stratégiai megoldás közül választja ki az optimálisnak ítélt megoldást. Döntéseit meggyőzően indokolja.
2.12. Pedagógiai terveit a megvalósítás után rendszeresen elemzi. Tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben, ugyanakkor felismeri a tervezés során elkövetett hibákat, a felkészülés hiányosságait. Utal az utólagos elemzés-értékelés tapasztalataiból levonható következtetésekre, azok későbbi felhasználására
3. kompetencia: A tanulás támogatása
3.1. A tevékenységek, foglalkozások alkalmával tudatosan figyel a gyermekcsoport és az egyes gyermek motiváltságára. Tudja, hogy az érdeklődés felkeltése és folyamatos fenntartása alapvető feltétele a gyermekek aktivitásának, bekapcsolódásának a közös tevékenységekbe.
3.2. Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek, foglalkozások tempóját, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein, elképzelésein.
3.3. A nyugodt, bizalommal teli légkört teremt a tevékenységek, foglalkozások során. A gyermeki tevékenységek, teljesítmények értékelését minden esetben a fejlődésbe vetett hit, a segítő, támogató attitűd jellemzi. Tudatosan figyel a gyermeki kezdeményezések bátorítására. A hibák, hiányosságok megfogalmazásakor ügyel arra, hogy tárgyyszerű legyen, és mindenkinek lehetőséget adjon a javításra.
3.4. Megfelelő feltételeket biztosít az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez lehetőség szerint a gyermekek bevonásával. A nyugodt légkör, a rendezett környezet mellett biztosítja a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez, munkaformákhoz/szervezési módokhoz és módszerekhez szükséges tárgyi feltételeket.
3.5. Az önálló tapasztalatszerzéshez – a játékhöz és az egyéb tevékenységekhez – az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.
3.6. Kihhasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és az önálló felfedezés gyakorlására.
3.7. Felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
3.8. A gyermekekben igyekszik felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét. Ennek érdekében felhasználja az IKT eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségeket.
4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
4.1. Pedagógiai munkájában a nevelést és tanulási tevékenységet egységben szemléli felismerve a tanulás alapvető nevelési funkcióját. Tudatosan használja a tanulási tevékenységekben rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket, az értelmi, érzelmi, esztétikai és szociális képességek terén egyaránt.
4.2. A gyermekeket a kötetlen és kötött tevékenységekben egyaránt igyekszik megismerni. Megfelelő módszertani kultúrával rendelkezik a gyermekek személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermekcsoportban elfoglalt helyének megismerésére.
4.3. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli, reakciói a fejlődésbe vetett bizalmat sugározzák. Az értékelésnél a gyermek önmagához viszonyított fejlődésének mértékét hangsúlyozza, dicséretét, elmarasztalását ehhez igazítja.
4.4. A gyermekek teljes személyiségfejlesztésére és autonómiájának kibontakoztatására törekszik. Nevelőmunkájában fontos szerepet kapnak az önálló gyermeki feladatok, amelyek lehetővé teszik a kitartás, önismeret, önbizalom, döntéshozatal és felelősségvállalás fejlesztését.
4.5. Felismeri a gyermek személyiségfejlődésében jelentkező zavarokat, nehézségeket, és lehetőségei szerint segít ezek megoldásában. Ha szükséges, megfelelő szakemberhez irányítja a gyermeket.

4.6. A különleges bánásmódot igénylő gyermek vagy gyermekcsoport számára hosszabb távú fejlesztési tervekkel dolgoz ki és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
4.7. Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a megfelelő fejlesztési stratégiáknak a gyermek igényeihez igazodó megvalósítására.
4.8. A gyermekek hibáit, tévesztéseit a tanulási/fejlődési folyamat természetes velejárójaként kezeli. A hibákat a gyermeki megértést elősegítő, korrekt és tapintatos módon javítja.
4.9. Az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazza meg.
4.10. Reálisan és szakszerűen elemzi, értékeli pedagógiai gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását. Igyekszik feltárni az elért eredmények és kudarcok okait. Következtetéseket és feladatokat fogalmaz meg saját szakmai fejlődése érdekében.
5. kompetencia: A gyermek csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység
5.1. Kommunikációjával a gyermekek számára állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűs, nyugalmat áraszt.
5.2. Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.
5.3. Tájékozott a gyermekek szociokulturális háttérét illetően, amelyet pedagógia munkája során befolyásoló tényezőként értelmez. Törekszik az eltérő kulturális illetve társadalmi háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismertetésére.
5.4. Óvodai és óvodán kívüli közösségfejlesztő együttműködést, szociális képességeket fejlesztő módszereket, tevékenységeket, programokat támogat és szervez.
5.5. Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktusmegelőzés módszereit: a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését.
5.6. A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.
5.7. A napi tevékenységekben, a játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.
5.8. Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
5.9. Az együttműködés, a kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és a szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.
5.10. Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit, a játék és más élmény gazdag tevékenységek, programok során.
6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
6.1. Jól ismeri a tevékenységi formák fejlettségi mutatóit, az elérni kívánt szintet, mely az óvodáskor végére jellemzi a gyermekeket. Képes saját feladatait ezek figyelembevételével és csoportjának ismeretében körülhatárolni, megfogalmazni és következetesen alkalmazni.
6.2. A pedagógiai funkciónak megfelelő (minősítő, fejlesztő, összegző) értékelési stratégiát alkalmaz. Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a pedagógiai célnak leginkább megfelelőt.
6.3. A gyerekek képességeinek, tudásának alakulását az életkorhoz igazodó feladatok, eszközök biztosításával, alkalmazásával követi nyomon. Ezek összeállításakor a pedagógiai, pszichológiai ismereteit is alkalmazza.
6.4. A tanulási folyamat irányításakor figyelembe veszi a képességfejlődés eredményeit és saját megfigyelései tapasztalatait. Pozitív megerősítéssel, az elért eredmény tudatosításával további erőfeszítésre ösztönzi a gyermekeket.
6.6. Értékelése objektív, érthető, következetes. Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket tájékoztatja.
6.7. Pedagógiai tevékenysége során folyamatos visszajelzést ad a gyermekeknek. A pozitívumokra épülő, differenciált, fejlesztő értékelést részesíti előnyben. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja.
6.8. Pedagógiai tevékenysége során célszerűen alkalmazza a páros és csoportos munkaformákat, amely során a gyermekek nyomon követik, mintának tekinthetik társaik megnyilvánulásait, alkotásait. Az ön- és társas

értékelés alakulását a pedagógus személyes pozitív példájával és kérdéseivel segíti.
6.9. Önállóan képes a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat elemezni. Következtetései az egyéni és a csoportos fejlesztés alapjául szolgálnak. A fejlesztésre vonatkozó tervét a gyermekek egyéni ütemű képességfejlődésének megfelelően alakítja. Szükség esetén saját gyakorlatát is módosítja
7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás
7.1. Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönös megbecsülés, együttműködésre való törekvés, más véleményének tiszteletben tartása jellemzi.
7.2. A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat. a gyors, többirányú, közvetlen kapcsolattartás érdekében. Folyamatos online információcserére törekszik pedagógiai partnereivel.
7.3. Nyitott a szülő, a gyermekek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, ezeket önkritikusan elemzi, értékeli, és felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében
7.4. Együttműködést kezdeményez és folytat kollégáival, a szülőkkel, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel a gyermekek fejlődése érdekében.
7.5. Szakmai megbeszélések, értekezletek aktív résztvevője. Kulturáltan vitatkozik, érvei szakmailag megalapozottak. A problémák megoldására, nézetkülönbség esetén kompromisszumra törekszik. Hiteles, másokra odafigyelő, együttműködésre kész személyiség.
7.6. Óvodai feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli és intézi.
7.7. Intézménye pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési célok elérése, az éves programban tervezett feladatok megvalósítása érdekében együttműködik kollégáival. Intézménye szakmai munkaközösségének aktív tagja. Részt vesz az óvoda pedagógiai és módszertani fejlesztéseinek megvalósításában
7.8. A gyermeki tevékenységekhez, játékhoz, munkához, tanulási tevékenységekhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
7.9. Munkája során érthetően és pedagógiai céljainak, az adott helyzetnek megfelelően kommunikál. Kommunikációja kulturált, pedagógiai, szakmai hozzáértését tükrözi.
7.10. Tudatosan ösztönzi és fejleszti a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A magyar nyelv tiszteletére, a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználatra neveli a gyermekeket, a nyelvi megfogalmazások gazdagságára irányítja a figyelmet.
8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért
8.1. Tisztában van személyiségének sajátosságaival. Reálisan értékeli szakmai felkészültségének aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit, a fejlődés érdekében tudatosan tervezi a saját szakmai jövőjét. Tisztában van a különböző pedagógusszerepek elvárásaival. Törekszik arra, hogy megfeleljen ezeknek
8.2. Pedagógiai tevékenységét folyamatosan elemzi és értékeli. Önképzés és szervezett továbbképzések útján gazdagítja ismereteit. A tanultakat tudatosan beépíti saját pedagógiai gyakorlatába.
8.3. Szóbeli és írásbeli kommunikációját folyamatosan és kritikusan elemzi, értékeli és fejleszti.
8.4. Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
8.5. Pedagógiai tevékenysége során új képességfejlesztő eszközöket, munkaformákat, tapasztalatszerzési módokat, és visszacsatolási eljárásokat, IKT- eszközöket, gyermek megismerési technikákat stb. alkalmaz.
8.6. Rendszeresen tájékozódik a digitális eszközökről, a nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és lehetőség szerint alkalmazza őket.
8.7. Bekapcsolódik különböző szakmai közösségek munkájába. Ennek folyamatáról, valamint eredményeiről szűkebb és tágabb szakmai környezetét folyamatosan informálja.
8.8. Aktív résztvevője az intézményfejlesztő tevékenységének. Szerepet vállal pályázatfigyelésben, pályázatírásban és a megvalósítás feladataiban. Az eredményeket beépíti pedagógiai gyakorlatába.
8.9. Alkalmazza az intézményen belüli és kívüli szakmai kommunikáció online formáit. Szakmai tevékenységéről beszámol, publikációit online módon is hozzáférhetővé teszi.

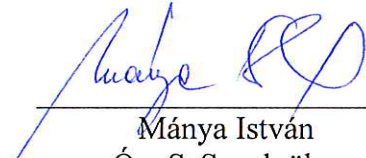
Helyi Óvodai Integrációs Program /IPR/

Tagóvodánkénti megfogalmazásban

1. Véleményezés

Szülői Képviselő nevében: A dokumentumot megkaptuk, a többi szülővel közösen megvitattuk, a benne foglaltakat megismertük, és véleményeztük.

Bp. 2015. október 22.

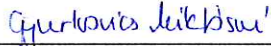

Mányai István
Óv. SzSz. elnök

2. Elfogadás:

A módosítással kapcsolatban a Napraforgó Egyesített Óvoda nevelőtestületének valamennyi tagja egyetértését kinyilvánította és az abban foglaltakat elfogadta. Az elfogadásról szóló Határozat száma: 27/2015.

Bp. 2015. október 22.

Husvéth Laura
óvodavezető h.

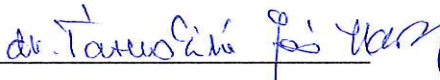

Gyurkovics Miklósné
óvodavezető h.

Matisz Lászlóné
óvodavezető h.

3. Jóváhagyás

A Napraforgó Egyesített Óvoda Pedagógiai Programját (NEÓ PP) az intézményvezető jóváhagyta a 27./2015 határozata alapján, 2015. október 22.-én.

dr. Tárnokiné Joó Ildikó
óvodaigazgató

4. Tájékoztatásul megkapták: Az Önkormányzat Képviselőtestülete, a nevelőtestület, az óvodavezető, és a szülői képviselő:

5. Publikálás formája: tájékoztató szülői és munkatársi értekezleten, kifüggesztés, weblapon való megjelenítés